

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΑΑΔΕ

Ανεξάρτητη Αρχή
Δημοσίων Εσόδων

ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΕΙΣΠΡΑΞΕΩΝ
ΤΜΗΜΑ Ε΄

ΑΝΑΡΤΗΤΕΑ ΣΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ

ΑΔΑ: ΩΣ4Μ46ΜΠ3Ζ-ΛΑΠ
Αθήνα, 12 Φεβρουαρίου 2018

ΠΟΛ. 1027

Ταχ. Δ/ση : Πανεπιστημίου 20
Ταχ. Κώδικας : 10672, Αθήνα
Τηλέφωνο : 210 3613274, 3614303,
3636489
Fax : 210 3635077

ΠΡΟΣ: Ως πίνακα διανομής

Url : www.aade.gr

ΘΕΜΑ: Τροποποίηση του Πτωχευτικού Κώδικα (ν. 3588/2007 – Α΄ 153) με τους ν. 4446/2016 (Α΄240), ν. 4472/2017 (Α΄ 74), ν. 4491/2017 (Α΄ 152) και ν. 4512/2018 (Α΄5): Επισήμανση βασικών μεταβολών στη διαδικασία της πτώχευσης και παροχή οδηγιών

**ΣΧΕΤ: 1. Το υπ΄ αριθ. Δ.ΕΙΣΠΡ.Ε 1189783 ΕΞ/29-12-2016 έγγραφο της Υπηρεσίας μας
2. Το υπ΄ αριθ. Δ.ΕΙΣΠΡ. Ε 1167733 ΕΞ/9-11-2017 έγγραφο της Υπηρεσίας μας
3. Η εγκύκλιος οδηγία ΠΟΛ 1017/2018 της Υπηρεσίας μας**

Με το ανωτέρω υπ΄ αριθ. 1 σχετικό έγγραφο της Υπηρεσίας μας κοινοποιήθηκαν οι διατάξεις του πρώτου μέρους (άρ. 1-13) του ν. 4446/2016 (Α΄ 240/22-12-2016), με τις οποίες επήλθαν εκτεταμένες τροποποιήσεις στις διατάξεις του Πτωχευτικού Κώδικα (ν. 3588/2007, εφεξής ΠτΚ), που διέπουν τόσο τη διαδικασία της πτώχευσης όσο και την προπτωχευτική διαδικασία εξυγίανσης (άρ. 99 έως 106στ ΠτΚ) και καταργήθηκε η διαδικασία της ειδικής εκκαθάρισης σε λειτουργία (άρ. 106ια ΠτΚ). Οι τροποποιήσεις που επήλθαν στον ΠτΚ με τον ν. 4446/2016 συμπληρώθηκαν με τα άρθρα 14 και 15 του ν. 4491/2017 (Α΄152/13-10-2017), οι διατάξεις των οποίων κοινοποιήθηκαν με το υπ΄ αριθ. 2 σχετικό έγγραφο της Υπηρεσίας μας. Περαιτέρω, με το άρθρο 62 του ν. 4472/2017 (Α΄74/19-5-2017), οι διατάξεις του οποίου επισυνάπτονται στην παρούσα, αντικαταστάθηκε εξ ολοκλήρου το ένατο κεφάλαιο του ΠτΚ (πρώην άρθρα 162 και 163 ΠτΚ), που ρύθμιζε την «Απλοποιημένη Διαδικασία επί Πτωχεύσεων Μικρού Αντικειμένου», η οποία μετονομάστηκε σε «Απλοποιημένη Διαδικασία Πτωχεύσεων Μικρών Επιχειρήσεων». Τέλος, με το άρθρο 177 του ν. 4512/2018 (Α΄5/17-1-2018), που κοινοποιήθηκε με την υπ΄ αριθ. 3 σχετική εγκύκλιο, προστέθηκε στον ΠτΚ νέο άρθρο 156Α.

Στην παρούσα εγκύκλιο παρατίθενται οι βασικές μεταβολές που επήλθαν στη διαδικασία της πτώχευσης με τους ν. 4446/2016, ν. 4472/2017, ν. 4491/2017 και ν. 4512/2018 και ενδιαφέρουν άμεσα το Δημόσιο ως πιστωτή που συμμετέχει στην εν λόγω διαδικασία και

παρέχονται οδηγίες για την ορθή και ενιαία εφαρμογή των νέων διατάξεων από τη Φορολογική Διοίκηση.

I. Έναρξη ισχύος των νέων διατάξεων

1. α) Οι νέες διατάξεις του ΠτΚ, όπως τροποποιήθηκαν με τον ν. 4446/2016, ισχύουν επί διαδικασιών πτώχευσης που αρχίζουν, δηλαδή η σχετική αίτηση πτώχευσης κατατίθεται, μετά την έναρξη ισχύος του ανωτέρω νόμου (βλ. περ. β της παρ. 2 του άρ. 13 του ν. 4446/2016, σε συνδυασμό με την παρ. 1 του ίδιου άρθρου), δηλαδή από 22/12/2016 (βλ. άρ. 129 του νόμου). Σε διαδικασίες πτώχευσης που ήταν ήδη εκκρεμείς κατά την ανωτέρω ημερομηνία εξακολουθούν να ισχύουν οι διατάξεις του ΠτΚ, ως είχαν πριν από την τροποποίησή τους με το ν. 4446/2016 (βλ. περ. δ της παρ. 1 του άρ. 13 του νόμου). Ομοίως, από 22/12/2016 ισχύει η διάταξη της παρ. 4 του άρ. 6 του ν. 4446/2016, με την οποία καταργήθηκε το άρ. 106ια του ΠτΚ, που ρύθμιζε τη διαδικασία της ειδικής εκκαθάρισης σε λειτουργία. Οι διατάξεις του άρθρου αυτού εξακολουθούν να ισχύουν και να εφαρμόζονται επί εκκρεμών διαδικασιών.

β) Κατ' εξαίρεση :

i. Σύμφωνα με την περ. α της παρ. 2 του άρ. 13 του ν. 4446/2016, οι νέες διατάξεις των **άρ. 167, 168 και 169 ΠτΚ (ενδέκατο κεφάλαιο του ΠτΚ), που ρυθμίζουν τη δυνατότητα απαλλαγής του οφειλέτη φυσικού προσώπου από το υπόλοιπο των πτωχευτικών χρεών του, σε αντικατάσταση των διατάξεων που ρύθμιζαν το θεσμό της πτωχευτικής αποκατάστασης, ισχύουν και για τις διαδικασίες πτώχευσης που ήταν ήδη εκκρεμείς κατά την 22α/12/2016** (βλ. κατωτέρω στο κεφάλαιο II 1). Το ίδιο ορίζεται και για τη διάταξη της παρ. 5 του άρ. 84 ΠτΚ, που προβλέπει τη δυνατότητα εκ νέου σύγκλησης συνέλευσης πτωχευτικών πιστωτών σχετικά με τον τρόπο εξακολούθησης των εργασιών της πτώχευσης με σκοπό την τροποποίηση της προηγουμένως ληφθείσας σχετικής απόφασης (βλ. κατωτέρω στο κεφάλαιο II 11).

ii. Ειδική πρόβλεψη έχει τεθεί για τις νέες διατάξεις του **άρ. 156 του ΠτΚ, που ρυθμίζουν τον τρόπο διανομής του προϊόντος ρευστοποίησης της πτωχευτικής περιουσίας στους πιστωτές, σε περίπτωση συρροής προνομίων** (βλ. κατωτέρω στο κεφάλαιο II 2): Σύμφωνα με την περ. γ της παρ. 2 του άρ. 13 του ν. 4446/2016, όπως αντικαταστάθηκε-διορθώθηκε με την παρ. 2 του άρ. 15 του ν. 4491/2017, οι διατάξεις αυτές **εφαρμόζονται στις διαδικασίες πτώχευσης που κηρύσσονται κατόπιν αιτήσεων που κατατίθενται από 19/8/2015 και μετά**, δηλαδή έχουν το ίδιο πεδίο εφαρμογής με τις διατάξεις του άρθρου 154 ΠτΚ περί γενικών προνομίων στην πτώχευση, όπως είχε αντικατασταθεί με τον ν. 4336/2015 (βλ. ΠΟΛ 1066/2016). Επισημαίνεται ότι το άρ. 156 ΠτΚ εφαρμόζεται με την επιφύλαξη των περιπτώσεων εφαρμογής του άρ. 156Α ΠτΚ, που προστέθηκε με τον ν. 4512/2018.

iii. Τέλος, με ειδικό τρόπο ρυθμίζεται η έναρξη ισχύος των νέων διατάξεων των **άρ. 63, 64, 80 και 81 παρ. 3 του ΠτΚ σχετικά με το σύνδικο της πτώχευσης** (βλ. κατωτέρω στο κεφάλαιο II 9).

2. Όσον αφορά τις **νέες διατάξεις του ένατου κεφαλαίου (άρ. 162 έως και 163γ) του ΠτΚ, όπως αντικαταστάθηκαν με τον ν. 4472/2017**, οι οποίες ρυθμίζουν την απλοποιημένη διαδικασία πτωχέυσεων μικρών επιχειρήσεων (βλ. κατωτέρω στο κεφάλαιο II 3), επισημαίνεται ότι αυτές **έχουν εφαρμογή σε όλες τις πτωχεύσεις που κηρύσσονται, δηλαδή η πτωχευτική απόφαση εκδίδεται**, μετά την έναρξη ισχύος του ανωτέρω νόμου, δηλαδή **από 19/5/2017** (βλ. παρ. 3 του άρ. 62 σε συνδυασμό με το άρ. 164 του ν. 4472/2017).

3. Οι τροποποιήσεις που επήλθαν με τις παρ. 1, 2 και 10 του άρ. 14 του ν. 4491/2017 στα άρ. 4, 8 και 171 ΠτΚ, αντίστοιχα, εφαρμόζονται σε διαδικασίες πτώχευσης που αρχίζουν, δηλαδή η σχετική αίτηση κατατίθεται, από 13/10/2017 (έναρξη ισχύος του ν. 4491/2017, σύμφωνα με το άρ. 31 αυτού).

4. Τέλος, το **άρ. 156Α ΠτΚ** περί κατάταξης απαιτήσεων εφαρμόζεται μετά την έναρξη ισχύος του ν. 4512/2018, ήτοι **από 17/1/2018, εφόσον συντρέχουν οι προϋποθέσεις που ορίζονται στην παρ. 1 αυτού**.

II. Βασικές μεταβολές στη διαδικασία πτώχευσης

1. Δυνατότητα απαλλαγής του πτωχέυσαντος φυσικού προσώπου από το υπόλοιπο των πτωχευτικών χρεών του (άρ. 167 έως και 169 ΠτΚ)

α) Εισαγωγικά: Με τα νέα άρ. 168 και 169 ΠτΚ, όπως αντικαταστάθηκαν με τον ν. 4446/2016, ρυθμίζονται οι προϋποθέσεις και η διαδικασία για την «απαλλαγή του οφειλέτη φυσικού προσώπου». Με τη θέσπιση της νέας αυτής διαδικασίας, που προβλέπεται μόνο για πτωχέυσαντες φυσικά πρόσωπα, παρέχεται στον οφειλέτη η δυνατότητα απαλλαγής του, με απόφαση του πτωχευτικού δικαστηρίου που εκδίδεται κατόπιν σχετικής αίτησής του, από το υπόλοιπο των απαιτήσεων των πιστωτών του που δεν ικανοποιήθηκε από την πτωχευτική περιουσία. Ταυτόχρονα, καταργήθηκε η προϊσχύουσα σχετικού περιεχομένου διάταξη του αρ. 170α ΠτΚ περί αυτοδίκαιης απαλλαγής, που είχε θεσπιστεί με τον ν. 4336/2015 (βλ. ΠΟΛ 1066/2016).

β) Πεδίο ισχύος: Όπως έχει ήδη επισημανθεί, οι διατάξεις του νέου ενδέκατου κεφαλαίου (άρ. 167-169) του ΠτΚ, με τίτλο «Η απαλλαγή του οφειλέτη φυσικού προσώπου», ισχύουν όχι μόνο για τις διαδικασίες πτώχευσης που αρχίζουν, δηλαδή η σχετική αίτηση κατατίθεται, από 22/12/2016, αλλά και για τις διαδικασίες πτώχευσης που εκκρεμούσαν κατά την ανωτέρω ημερομηνία, δηλαδή δεν είχαν ήδη περατωθεί στις 22/12/2016.

γ) Αίτηση & προϋποθέσεις απαλλαγής: Ειδικότερα, για την απαλλαγή του πτωχέυσαντος φυσικού προσώπου απαιτείται σχετική αίτηση αυτού προς το πτωχευτικό δικαστήριο, η οποία υποβάλλεται, σύμφωνα με το άρ. 168 ΠτΚ, έως την περάτωση της πτώχευσης, εφόσον έχουν

παρέλθει δύο έτη από την κήρυξη αυτής, ή και νωρίτερα, σε περίπτωση που επίκειται περάτωση της πτώχευσης πριν από την πάροδο διετίας από την κήρυξη αυτής. Σύμφωνα με το άρ. 169 ΠτΚ, προϋπόθεση για την αποδοχή της αίτησης από το δικαστήριο και την απαλλαγή του αιτούντος είναι να κριθεί αυτός ως συγγνωστός σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρ. 167 του ΠτΚ, δηλαδή να πληροί τις προβλεπόμενες σε αυτό προϋποθέσεις, όπως διαμορφώθηκαν μετά την αντικατάσταση του εν λόγω άρθρου με τον ν. 4446/2016. Η διάταξη της απόφασης περί κηρύξεως του οφειλέτη συγγνωστού σημειώνεται στο Μητρώο Πτωχεύσεων και το Γενικό Εμπορικό Μητρώο - Γ.Ε.ΜΗ. (βλ. την παρ. 4 του άρ. 167 ΠτΚ), προβλέπεται δε δυνατότητα ανάκλησης της σχετικής απόφασης, αν επέλθει μεταβολή πραγμάτων που δικαιολογεί την ανάκληση (βλ. παρ. 1 του άρ. 167 ΠτΚ).

Επισημαίνεται όμως εκ νέου ότι **η απαλλαγή του οφειλέτη δεν επέρχεται αυτοδικαίως με μόνη την κήρυξή του ως συγγνωστού**, αλλά απαιτείται, όπως προαναφέρθηκε, υποβολή από τον οφειλέτη αίτησης απαλλαγής και αποδοχή αυτής από το δικαστήριο με **ρητή διάταξη στο διατακτικό της οικείας δικαστικής απόφασης**.

δ) Έκταση απαλλαγής: Σύμφωνα με το νόμο, σε περίπτωση αποδοχής της αίτησης του οφειλέτη, κατά τα ανωτέρω, το πτωχευτικό δικαστήριο τον απαλλάσσει **πλήρως** από το υπόλοιπο των απαιτήσεων των πιστωτών του που δεν ικανοποιήθηκε από την πτωχευτική περιουσία, **δηλαδή από το υπόλοιπο των πτωχευτικών χρεών του**, που παρέμεινε ανείσπρακτο έως την περάτωση της πτωχευτικής διαδικασίας με οποιονδήποτε τρόπο κατ' άρ. 164 ΠτΚ (π.χ. με εκποίηση όλων των στοιχείων του ενεργητικού, με κήρυξη της παύσης των εργασιών αυτής, με αυτοδίκαιη περάτωση κ.ο.κ.). Από την απαλλαγή εξαιρούνται μόνο τυχόν οφειλές του πτωχεύσαντος που δημιουργήθηκαν από αδίκημα που τελέσθηκε με δόλο ή βαρεία αμέλεια.

Σε κάθε περίπτωση, για τον εντοπισμό από τη Φορολογική Διοίκηση των οφειλών από τις οποίες απαλλάσσεται ο πτωχός οφειλέτης, καθοριστικό είναι το συγκεκριμένο περιεχόμενο της δικαστικής απόφασης που διατάσσει την απαλλαγή.

Το τελικό ποσό από το οποίο απαλλάσσεται ο οφειλέτης προσδιορίζεται κατά το χρόνο περάτωσης της πτώχευσης (βλ. σχετικά την αιτιολογική έκθεση του ν. 4446/2016 επί του άρ. 169 ΠτΚ). Αν π.χ. η πτώχευση περατωθεί λόγω εκποίησης όλων των στοιχείων του ενεργητικού της, ο οφειλέτης απαλλάσσεται κατά το ποσό των απαιτήσεων των πιστωτών που δεν ικανοποιήθηκε με τον πίνακα διανομής. Η διάταξη περί απαλλαγής ενδέχεται βέβαια και να συμπίπτει χρονικά με την περάτωση της πτώχευσης, όταν περιλαμβάνεται στην απόφαση με την οποία κηρύσσεται η παύση των εργασιών της πτώχευσης (βλ. παρ. 1 του άρ. 166 ΠτΚ), με την οποία επίσης κηρύσσεται ο οφειλέτης συγγνωστός (βλ. παρ. 2 του άρ. 167 ΠτΚ), δεδομένου ότι μετά πάροδο μηνός από τη δημοσίευση της ανωτέρω απόφασης η πτώχευση περατώνεται (βλ. παρ. 2 του άρ. 166 ΠτΚ).

Ακολούθως, σε περίπτωση απαλλαγής του πτωχεύσαντος φυσικού προσώπου από το υπόλοιπο των πτωχευτικών χρεών του, το Δημόσιο, όπως και κάθε πτωχευτικός πιστωτής, δεν αναλαμβάνει τις ατομικές διώξεις σε βάρος του οφειλέτη για την είσπραξη αυτών (βλ. σχετική τροποποίηση της παρ. 2 του άρ. 166 ΠτΚ). Σε όλες τις λοιπές περιπτώσεις, το Δημόσιο μπορεί μετά την περάτωση της πτώχευσης, όπως και κάθε άλλος πιστωτής, να επιδιώξει την είσπραξη των απαιτήσεών του που δεν ικανοποιήθηκαν στο πλαίσιο της πτωχευτικής διαδικασίας με όλα

τα μέσα είσπραξης που διαθέτει έναντι κάθε κοινού οφειλέτη και μάλιστα σε βάρος όλης της περιουσίας αυτού, δεδομένου ότι με την περάτωση της πτώχευσης παύει πλέον η διάκριση μεταξύ πτωχευτικής-μεταπτωχευτικής περιουσίας και πτωχευτικών-μεταπτωχευτικών χρεών. Υπενθυμίζεται ότι η αναγγελία των απαιτήσεων του Δημοσίου στην πτώχευση διακόπτει την προθεσμία παραγραφής αυτών, η οποία αρχίζει εκ νέου από το χρονικό σημείο περάτωσης της πτώχευσης (βλ. ΠΟΛ 1154/2016).

Κατόπιν των ανωτέρω, εφιστάται η προσοχή στις αρμόδιες Υπηρεσίες της Φορολογικής Διοίκησης, όπως ελέγχουν, αν στο διατακτικό των δικαστικών αποφάσεων που εκδίδονται από 22/12/2016 και εφεξής στο πλαίσιο πτωχεύσεων φυσικών προσώπων που διέπονται από τις διατάξεις του ΠτΚ (δηλαδή η σχετική αίτηση πτώχευσης υποβλήθηκε από 16/9/2007 και μετά) και γνωστοποιούνται στη Φορολογική Διοίκηση με οποιονδήποτε τρόπο περιλαμβάνονται διατάξεις περί απαλλαγής του πτωχεύσαντος φυσικού προσώπου από το υπόλοιπο των πτωχευτικών χρεών του (π.χ. σε αποφάσεις που κηρύσσουν την παύση εργασιών της πτώχευσης φυσικού προσώπου).

Επισημαίνεται ότι στις πτωχεύσεις φυσικών προσώπων, κατά τα ανωτέρω, συμπεριλαμβάνονται και οι πτωχεύσεις ομόρρυθμων εταίρων που συμπτώχευσαν με την ομόρρυθμη ή ετερόρρυθμη εταιρεία στην οποία συμμετείχαν, σύμφωνα με την παρ. 4 του άρ. 7 ΠτΚ (βλ. ΠΠρΘεσ 9526/2017). Όπως είναι ευνόητο, ζήτημα απαλλαγής δεν τίθεται για μέλη ή διοικητές πτωχευσάντων νομικών προσώπων, οι οποίοι ευθύνονται αλληλεγγύως για οφειλές του ν.π. κατά τις κείμενες διατάξεις (άρ. 50 ν. 4174/2013) και δεν έχουν συμπτώχευσει με το ν.π. ούτε έχουν πτωχεύσει ατομικά, καθώς τα πρόσωπα αυτά δεν έχουν την ιδιότητα του πτωχού.

ε) Άπαξ απαλλαγή: Σύμφωνα με την παρ. 4 του άρ. 169 ΠτΚ, σε περίπτωση περισσότερων διαδοχικών πτωχεύσεων του ίδιου φυσικού προσώπου, απαλλαγή αυτού κατά τη διαδικασία των άρ. 168-169 ΠτΚ μπορεί να διαταχθεί μόνο μία φορά. Νεώτερη απαλλαγή είναι δυνατή μόνο με βάση σχέδιο αναδιοργάνωσης κατ' άρ. 107 επ. ΠτΚ. Επισημαίνεται ότι σε περίπτωση σχεδίου αναδιοργάνωσης, για την απαλλαγή του οφειλέτη από το υπόλοιπο των πτωχευτικών χρεών του, δηλαδή από το ποσό κατά το οποίο προβλέπεται περιορισμός των οφειλών του βάσει του σχεδίου, δεν απαιτείται ειδική δικαστική απόφαση περί απαλλαγής, αλλά μόνο η τελεσίδικη δικαστική επικύρωση του σχεδίου, εκτός αν προβλέπεται διαφορετικά σε αυτό (βλ. παρ. 3 του άρ. 169 ΠτΚ).

στ) Κατάργηση του θεσμού της πτωχευτικής αποκατάστασης: Τέλος, επισημαίνεται ότι το νέο ενδέκατο κεφάλαιο του ΠτΚ περί απαλλαγής αντικατέστησε εξ ολοκλήρου το προϊσχύον ενδέκατο κεφάλαιο του ΠτΚ (άρ. 168-170α) που ρύθμιζε το θεσμό της πτωχευτικής αποκατάστασης (βλ. σχετικά ΠΟΛ 1050/2010, κεφάλαιο XII και III περ. 17).

Αντιστοίχως, η προβλεπόμενη ως συνέπεια της πτωχευτικής αποκατάστασης (στην παρ. 2 του προϊσχύοντος άρ. 170 ΠτΚ) παύση των στερήσεων από δικαιώματα προσωπικής φύσης, που επιφέρει η κήρυξη της πτώχευσης κατ' άρ. 15 ΠτΚ, προβλέπεται πλέον ως συνέπεια της κήρυξης του οφειλέτη συγγνωστού (βλ. παρ. 4 του άρ. 167 ΠτΚ).

Επιπροσθέτως, συμπληρώθηκε το περιεχόμενο του άρ. 164 ΠτΚ, που προβλέπει τους λόγους περάτωσης της πτώχευσης, με τη μεταφορά στο άρθρο αυτό, κατόπιν της αναγκαιότητας

προσαρμογής, διατάξεων περί περάτωσης που περιλαμβάνονταν στο καταργηθέν κεφάλαιο περί πτωχευτικής αποκατάστασης. Συγκεκριμένα, η παρ. 1 του άρ. 164 ΠτΚ συμπληρώθηκε με την περίπτωση περάτωσης πτώχευσης λόγω εξόφλησης όλων των πτωχευτικών πιστωτών κατά το κεφάλαιο και τόκους μέχρι την κήρυξη της πτώχευσης, η οποία προβλεπόταν ως λόγος τόσο πτωχευτικής αποκατάστασης του οφειλέτη όσο και περάτωσης της πτώχευσης (βλ. περ. β της παρ. 1 του προϊσχύοντος άρ. 168 ΠτΚ σε συνδυασμό με την παρ. 4 του προϊσχύοντος άρ. 170 ΠτΚ, ΠΟΛ 1050/2010, κεφάλαιο XII). Επιπλέον, στη νέα παρ. 2 του άρ. 164 ΠτΚ προβλέπεται ότι η περάτωση της πτώχευσης νομικού προσώπου λόγω τελεσίδικης επικύρωσης σχεδίου αναδιοργάνωσης ή λόγω εξόφλησης όλων των πτωχευτικών πιστωτών, κατά τα προαναφερθέντα, αποτελεί λόγο αναβίωσης του νομικού προσώπου (το οποίο είχε λυθεί με την κήρυξη της πτώχευσης βάσει της παρ. 1 του άρ. 96 ΠτΚ), τηρουμένων των διατάξεων του εταιρικού δικαίου (βλ. και κατωτέρω στο κεφάλαιο II 7 ζ ι).

Επισημαίνεται ότι ο θεσμός της πτωχευτικής αποκατάστασης εξακολουθεί να εφαρμόζεται σε πτωχεύσεις που δεν διέπονται από τον ΠτΚ (ν. 3588/2007) αλλά από το προϊσχύον πτωχευτικό δίκαιο, δηλαδή έχουν κηρυχθεί βάσει αιτήσεων που υποβλήθηκαν έως τις 16/9/2007 (βλ. ΠΟΛ 1050/2010, κεφάλαιο Ι), οπότε εφαρμόζονται οι σχετικές προϊσχύουσες διατάξεις των άρ. 14-18 του α.ν. 635/1937.

ζ) Τροποποίηση του άρ. 165 ΠτΚ περί της λογοδοσίας του συνδίκου: Τέλος, σημειώνεται ότι μετά την αντικατάσταση του άρ. 165 ΠτΚ, το συγγνωστό ή μη του οφειλέτη δεν αποτελεί πλέον αντικείμενο γνωμοδότησης των πιστωτών στο πλαίσιο της συνέλευσης του άρθρου 165 ΠτΚ περί της λογοδοσίας του συνδίκου, η οποία λαμβάνει χώρα μετά την περάτωση της πτώχευσης, δεδομένου ότι το συγγνωστό αποτελεί, όπως προαναφέρθηκε, την προϋπόθεση για την απαλλαγή του οφειλέτη φυσικού προσώπου από το υπόλοιπο των πτωχευτικών χρεών του (βλ. ανωτέρω στην παράγραφο γ του παρόντος κεφαλαίου).

2. Τροποποίηση των κανόνων κατάταξης των απαιτήσεων του Δημοσίου στην πτώχευση (άρ. 154, 156, 156Α ΠτΚ)

α) Με τον ν. 4446/2016:

i. Αντικαταστάθηκε η περ. α του άρ. 154 ΠτΚ, που ορίζει ποιες απαιτήσεις κατατάσσονται στην πρώτη σειρά των γενικών προνομίων (δηλαδή πριν από τις απαιτήσεις του Δημοσίου, οι οποίες κατατάσσονται, κατά περίπτωση, στην τέταρτη ή στην έκτη σειρά γενικών προνομίων βλ. ΠΟΛ 1066/2016, κεφ. ΙΙΙ 1 Β). Πρόκειται για τυχόν απαιτήσεις από χρηματοδότηση ή παροχή αγαθών ή υπηρεσιών με σκοπό τη συνέχιση λειτουργίας και την εξυγίανση της -μετέπειτα πτωχεύσασας- επιχείρησης, εφόσον έλαβαν χώρα κατ' εφαρμογή συμφωνίας εξυγίανσης (άρ.99 επ. ΠτΚ) ή σχεδίου αναδιοργάνωσης (άρ. 107 επ. ΠτΚ) ή εν όψει σύναψης συμφωνίας εξυγίανσης. Με τη νέα διάταξη αναδιατυπώθηκαν και τροποποιήθηκαν οι ειδικότερες προϋποθέσεις υπό τις οποίες οι απαιτήσεις αυτές κατατάσσονται προνομιακά, με σκοπό ιδίως να εναρμονιστούν με τις

μεταβολές που επήλθαν στη διαδικασία εξυγίανσης με τον ν. 4446/2016 (κατάργηση σταδίου ανοίγματος της διαδικασίας).

ii. Αντικαταστάθηκε το άρ. 156 ΠτΚ («Συρροή προνομίων»), που ρυθμίζει τον τρόπο διανομής του προϊόντος ρευστοποίησης της πτωχευτικής περιουσίας και τη σειρά κατάταξης, σε κάθε περίπτωση συρροής περισσότερων απαιτήσεων πτωχευτικών πιστωτών, με γενικό προνόμιο, ειδικό προνόμιο (π.χ. εμπράγματα ασφάλεια) ή χωρίς προνόμιο. Υπενθυμίζεται ότι το εν λόγω άρθρο, όπως ίσχυε μετά τον ν. 4336/2015, προέβλεπε (αναλογική) εφαρμογή του άρ. 977 ΚΠολΔ, δηλαδή του άρθρου που ρυθμίζει τα θέματα συρροής προνομίων στο πλαίσιο της ατομικής αναγκαστικής εκτέλεσης (βλ. ΠΟΛ 1066/2016, κεφάλαιο III 1 Β).

Στο νέο άρ. 156 ΠτΚ ρυθμίζονται πλέον αυτοτελώς τα ανωτέρω θέματα διανομής/κατάταξης, χωρίς να γίνεται παραπομπή σε άλλο άρθρο. Οι κανόνες του συμπίπτουν κατά το μεγαλύτερο μέρος τους με τους αντίστοιχους κανόνες που τίθενται στο άρ. 977 του ΚΠολΔ, μετά την αντικατάστασή του με τον ν. 4335/2015 (βλ. σχετικά ΠΟΛ 1041/2017), διαφοροποιούνται όμως ειδικά ως προς την κατάταξη τυχόν απαιτήσεων της περ. α του άρ. 154 ΠτΚ. Σύμφωνα με την παρ. 3 του άρ. 156 ΠτΚ, οι απαιτήσεις της ανωτέρω κατηγορίας ικανοποιούνται κατ' απόλυτη προτεραιότητα σε σχέση με τις απαιτήσεις των λοιπών πτωχευτικών πιστωτών, όχι μόνο σε σχέση με τις απαιτήσεις με γενικό προνόμιο (άρ. 154 ΠτΚ) αλλά και τις απαιτήσεις με ειδικό προνόμιο, π.χ. τις ενυπόθηκες (άρ. 155 ΠτΚ) καθώς και τις απαιτήσεις χωρίς προνόμιο. Στο σημείο αυτό υπενθυμίζεται ότι μεταξύ των γενικών προνομίων που προβλέπονται στην ατομική αναγκαστική εκτέλεση (βλ. άρ. 975 ΚΠολΔ) δεν περιλαμβάνονται απαιτήσεις αντίστοιχου περιεχομένου με εκείνες της περ. α του άρ. 154 ΠτΚ, σε αντίθεση με τις λοιπές κατηγορίες απαιτήσεων με γενικό προνόμιο του άρ. 154 ΠτΚ, ως προς τις οποίες υπάρχει αντιστοιχία με το άρ. 975 ΚΠολΔ.

Όπως προαναφέρθηκε, οι διατάξεις του άρ. 156 ΠτΚ εφαρμόζονται στις διαδικασίες πτώχευσης που κηρύσσονται κατόπιν αιτήσεων που κατατίθενται από 19/8/2015 και μετά (με την επιφύλαξη των περιπτώσεων εφαρμογής του άρ. 156Α ΠτΚ). Επομένως, στις διανομές που γίνονται από το σύνδικο στο πλαίσιο των ανωτέρω διαδικασιών ισχύει η κατ' απόλυτη προτεραιότητα (μετά βέβαια από την αφαίρεση των ομαδικών πιστωμάτων) ικανοποίηση των απαιτήσεων της περ. α του άρ. 154 ΠτΚ.

β) Τέλος, με το ν. 4512/2018 προστέθηκε άρ. 156Α ΠτΚ, το οποίο εφαρμόζεται στις περιπτώσεις που ορίζονται στην παρ. 1 αυτού και προβλέπει διαφορετικό τρόπο κατάταξης, με ικανοποίηση των εμπραγμάτων εξασφαλισμένων απαιτήσεων χωρίς διαίρεση του εκπλειστηριάσματος σε ποσοστά, σε αντίθεση με το άρ. 156 ΠτΚ.

Κατά τα λοιπά, για την κατάταξη των απαιτήσεων του Δημοσίου στην πτώχευση ισχύουν τα αναφερόμενα στην ΠΟΛ 1066/2016 (κεφάλαιο III 1) και στην ΠΟΛ 1017/2018 (Μέρος Πρώτο, Α4).

3. Θέσπιση «απλοποιημένης διαδικασίας πτωχεύσεων μικρών επιχειρήσεων» με συντομότερο χρόνο αυτοδίκαιης περάτωσης (άρ. 162 - 163γ ΠτΚ)

Όπως προαναφέρθηκε, με το άρ. 62 ν. 4472/2017 αντικαταστάθηκαν οι διατάξεις του ένατου κεφαλαίου του ΠτΚ, το οποίο μετονομάστηκε σε «Απλοποιημένη Διαδικασία Πτωχεύσεων Μικρών Επιχειρήσεων» (άρ. 162 – 163γ ΠτΚ).

α) Πεδίο εφαρμογής: Το πεδίο εφαρμογής της νέας απλοποιημένης διαδικασίας πτώχευσης είναι **διευρυμένο** σε σύγκριση με τα ισχύοντα στην προϊσχύουσα «απλοποιημένη διαδικασία επί πτωχεύσεων μικρού αντικειμένου» (προϊσχύοντα άρ. 162 και 163 ΠτΚ), στην οποία υπάγονταν (μετά τον ν. 4336/2015) μόνο πτωχεύσεις με πτωχευτική περιουσία εκτιμηθείσας αξίας έως 100.000 €. Οι νέες διατάξεις εφαρμόζονται, σύμφωνα με το άρ. 162 ΠτΚ επί φυσικών ή νομικών προσώπων με πτωχευτική ικανότητα, κατά τα οριζόμενα στην παρ. 1 του άρ. 2 ΠτΚ, εφόσον πληρούν δύο από τα τρία ακόλουθα κριτήρια: α) σύνολο ενεργητικού έως 150.000 ευρώ, β) καθαρό ύψος κύκλου εργασιών έως 200.000 ευρώ, γ) μέσος όρος απασχολούμενων έως 5 άτομα. Όπως προαναφέρθηκε, οι νέες διατάξεις ισχύουν για πτωχεύσεις που κηρύσσονται, δηλαδή η πτωχευτική απόφαση εκδίδεται, από 19/5/2017 (έναρξη ισχύος του ν. 4472/2017).

β) Περάτωση απλοποιημένης διαδικασίας πτώχευσης: Ως προς τις νέες διατάξεις πρέπει ιδιαίτερα να επισημανθεί η ειδική ρύθμιση της παρ. 3 του άρ. 163γ ΠτΚ, με την οποία θεσπίζεται συντομότερος χρόνος για την αυτοδίκαιη περάτωση της απλοποιημένης διαδικασίας πτωχεύσεων μικρών επιχειρήσεων, σε σχέση με την κοινή πτωχευτική διαδικασία. Συγκεκριμένα, **προβλέπεται αυτοδίκαιη και χωρίς άλλη διατύπωση περάτωση της απλοποιημένης διαδικασίας μετά παρέλευση 4 ετών από την έναρξη της ένωσης των πιστωτών, και σε κάθε περίπτωση μετά παρέλευση 6 ετών από την κήρυξη της πτώχευσης.** Υπενθυμίζεται ότι στην κοινή πτωχευτική διαδικασία του ΠτΚ η πτώχευση περατώνεται αυτοδίκαια μετά παρέλευση 10 ετών από την έναρξη της ένωσης των πιστωτών και σε κάθε περίπτωση μετά παρέλευση 15 ετών από την κήρυξη της πτώχευσης (βλ. παρ. 3 του άρ. 166 ΠτΚ, ΠΟΛ 1050/2010, κεφ. XII., ενώ για την αυτοδίκαιη περάτωση παλαιών πτωχεύσεων μετά πάροδο 20 ετών από την κήρυξη της πτώχευσης κατά την παρ. 3 του άρ. 182 ΠτΚ βλ. κεφ. XIII της ίδιας ΠΟΛ).

Αναφορικά με τους λοιπούς τρόπους περάτωσης της πτώχευσης που προβλέπονται στο άρ. 164 του ΠτΚ (λόγω εκποίησης όλων των στοιχείων του ενεργητικού της πτωχευτικής περιουσίας, κήρυξης της παύσης των εργασιών της πτώχευσης με δικαστική απόφαση, τελεσίδικης επικύρωσης σχεδίου αναδιοργάνωσης και εξόφλησης όλων των πτωχευτικών πιστωτών κατά κεφάλαιο και τόκους μέχρι την κήρυξη της πτώχευσης), **αυτοί ισχύουν τόσο για την κοινή όσο και για την απλοποιημένη διαδικασία πτώχευσης.**

Είναι αυτονόητο ότι ζήτημα αυτοδίκαιης περάτωσης κατά την παρ. 3 του άρ. 166 ΠτΚ (κοινή διαδικασία) ή το άρ. 163γ ΠτΚ (απλοποιημένη διαδικασία) τίθεται μόνο εφόσον η πτώχευση δεν έχει ήδη περατωθεί νωρίτερα με κάποιον από τους λοιπούς τρόπους περάτωσης κατ' άρ. 164 ΠτΚ.

γ) Παρακολούθηση χαρτοφυλακίου πτωχεύσεων: Για να διαπιστωθεί από τη Φορολογική Διοίκηση, αν σε ορισμένη πτώχευση οφειλέτη ακολουθείται ή όχι η απλοποιημένη διαδικασία των άρ. 162 έως και 163 γΠτΚ, **απαιτείται σχετικός έλεγχος του διατακτικού κάθε απόφασης που κηρύσσει πτώχευση και εκδίδεται από 19/5/2017 και μετά, καθώς, σύμφωνα με την παρ. 2 του άρ. 162 ΠτΚ, η τυχόν εφαρμογή της ειδικής αυτής διαδικασίας ορίζεται ρητά στην πτωχευτική απόφαση. Επομένως, έλλειψη σχετικής διάταξης στην απόφαση της πτώχευσης συνεπάγεται την εφαρμογή της κοινής διαδικασίας.**

Δεδομένου όμως ότι η συνδρομή των προϋποθέσεων για την εφαρμογή της απλοποιημένης διαδικασίας ενδέχεται να διαπιστωθεί μετά την κήρυξη της πτώχευσης, κατά τη διάρκεια της πτωχευτικής διαδικασίας και συγκεκριμένα μετά την απογραφή της πτωχευτικής περιουσίας από το σύνδικο, η τήρηση της εν λόγω διαδικασίας μπορεί να διαταχθεί και σε μεταγενέστερο χρόνο, με σχετική αιτιολογημένη διάταξη του εισηγητή (δικαστή) της πτώχευσης. Από την άλλη πλευρά, σε περιπτώσεις πτωχεύσεων όπου η πτωχευτική απόφαση διατάσσει την εφαρμογή της απλοποιημένης διαδικασίας ενδέχεται εκ των υστέρων, ήτοι μετά την απογραφή της πτωχευτικής περιουσίας, να διαπιστωθεί ότι δεν πληρούνται οι σχετικές προϋποθέσεις του νόμου, οπότε με μεταγενέστερη απόφαση του πτωχευτικού δικαστηρίου, κατόπιν αίτησης του συνδίκου, θα διαταχθεί η εφαρμογή των λοιπών διατάξεων του ΠτΚ, δηλαδή της κοινής διαδικασίας πτώχευσης. **Επισημαίνεται ότι και για τις τυχόν μεταγενέστερες αυτές πράξεις (διάταξη του εισηγητή περί εφαρμογής της απλοποιημένης διαδικασίας ή μεταγενέστερη δικαστική απόφαση περί εφαρμογής της κοινής διαδικασίας) προβλέπεται από το νόμο (παρ. 3 και 2, αντίστοιχα, του άρ. 162 ΠτΚ) υποχρεωτική κοινοποίηση αντιγράφων αυτών στο Δημόσιο, κατά τα οριζόμενα στην παρ. 1 του άρ. 62 Κ.Ε.Δ.Ε. σχετικά με την κοινοποίηση των αποφάσεων πτώχευσης.** Με τον τρόπο αυτό διευκολύνεται ο εντοπισμός και η ξεχωριστή παρακολούθηση του χαρτοφυλακίου των πτωχευσάντων οφειλετών για τους οποίους τηρείται η απλοποιημένη διαδικασία.

4. Βεβαίωση χρεών προς το Δημόσιο για το παραδεκτό αίτησης πτώχευσης που υποβάλλεται από τον οφειλέτη (παρ. 4 του άρ. 5 ΠτΚ και άρ. 3 ΠτΚ)

Σύμφωνα με τη νέα παρ. 4 του άρ. 5 ΠτΚ, που προστέθηκε με τον ν. 4446/2016, **όταν την αίτηση πτώχευσης στο δικαστήριο υποβάλλει ο ίδιος ο οφειλέτης, υποχρεούται να καταθέτει με αυτήν, επί ποινή απαραδέκτου της αίτησης, τις οικονομικές του καταστάσεις, εφόσον υπάρχουν, για την τελευταία χρήση για την οποία είναι διαθέσιμες, κατά τα ειδικότερα οριζόμενα στην ανωτέρω παράγραφο, καθώς και βεβαίωση της αρμόδιας οικονομικής υπηρεσίας για τα χρέη του προς το Δημόσιο.**

Υπενθυμίζεται ότι υποχρέωση προσκόμισης από τον οφειλέτη βεβαίωσης για τις οφειλές του προς το Δημόσιο προβλέπεται και στο πλαίσιο της προπτωχευτικής διαδικασίας εξυγίανσης ως προϋπόθεση παραδεκτού της σχετικής αίτησης του οφειλέτη (βλ. παρ. 3 γ του άρ. 104 ΠτΚ, όπως ισχύει μετά το ν. 4446/2016 καθώς και παρ. 2 του προϊσχύοντος άρ. 100 ΠτΚ, ΠΟΛ 1068/2013, κεφ. 2).

Η βεβαίωση της παρ. 4 του άρ. 5 ΠτΚ, όπως και κάθε άλλη βεβαίωση χρεών για δικαστική χρήση (κατ' εφαρμογή είτε των διατάξεων του ΠτΚ, είτε του ν. 3869/2010 κ.ο.κ.) χορηγείται από τον κατά περίπτωση αρμόδιο για την επιδίωξη είσπραξης της οφειλής Προϊστάμενο Δ.Ο.Υ. ή Ελεγκτικού Κέντρου ή τον Προϊστάμενο της Επιχειρησιακής Μονάδας Είσπραξης (βλ. την αρμοδιότητα υπ' αριθ. 87 στο άρ. 1 Απόφασης Διοικητή Α.Α.Δ.Ε. Δ.ΟΡΓ.Α 1115805 ΕΞ 2017 - ΦΕΚ Β' 2743/4-8-2017).

Στην ανωτέρω βεβαίωση πρέπει να περιλαμβάνονται **όλες οι βεβαιωμένες οφειλές του αιτούντος, ατομικές ή από συνυπευθυνότητα**. Για το λόγο αυτό, πριν από τη χορήγηση της βεβαίωσης απαιτείται έλεγχος της κεντρικής εικόνας του αιτούντος στο πληροφοριακό σύστημα taxis και, σε περίπτωση συναρμοδιότητας περισσότερων υπηρεσιών, συνεργασία μεταξύ αυτών. Επισημαίνεται ότι στη βεβαίωση πρέπει περαιτέρω να αναγράφονται **και τυχόν φορολογικές εκκρεμότητες του αιτούντος** (π.χ. μη υποβολή δηλώσεων φορολογίας εισοδήματος, δηλώσεων Φ.Π.Α., εκκρεμείς έλεγχοι, ανέλεγκτες χρήσεις κ.λπ.), από τις οποίες ενδέχεται να προκύψουν οφειλές προς βεβαίωση, ώστε να παρέχεται στο πτωχευτικό δικαστήριο πλήρης εικόνα των υποχρεώσεων του οφειλέτη προς το Δημόσιο.

Αναφορικά με τη δυνατότητα του οφειλέτη να αιτηθεί ο ίδιος την κήρυξή του σε πτώχευση, σημειώνεται ότι με τον ν. 4446/2016 προστέθηκε νέα παρ. 3 στο άρ. 3 ΠτΚ, σύμφωνα με την οποία ο οφειλέτης μπορεί να υποβάλει αίτηση πτώχευσης όχι μόνο σε περίπτωση που έχει ήδη περιέλθει σε «παύση πληρωμών», δηλαδή σε μόνιμη και γενική αδυναμία πληρωμής των ληξιπρόθεσμων χρηματικών υποχρεώσεων του (παρ. 1 του άρ. 3 ΠτΚ) ή σε περίπτωση «επαπειλούμενης αδυναμίας εκπλήρωσης» (παρ. 2 του άρ. 3 ΠτΚ) αλλά και σε περίπτωση απλής «πιθανότητας αφερεγγυότητας» αυτού (κατ' αντιστοιχία με τα οριζόμενα για την υποβολή αίτησης εξυγίανσης στην παρ. 1 του άρ. 99 ΠτΚ). Στην τελευταία περίπτωση όμως, η κήρυξη της πτώχευσης επιτρέπεται, μόνο αν ο οφειλέτης συνυποβάλει πρόταση σχεδίου αναδιοργάνωσης (κατ' άρ. 107 επ. ΠτΚ) συγχρόνως με την αίτηση της πτώχευσης.

5. Προσθήκη τεκμηρίου για τη διευκόλυνση της πτωχευτικής ανάκλησης (παρ. 2 του άρ. 43 ΠτΚ)

Σύμφωνα με την παρ. 1 του άρ. 43 ΠτΚ («Πράξεις δυνητικής ανάκλησης»), αμφοτεροβαρείς πράξεις ή πληρωμή ληξιπρόθεσμων χρεών που διενήργησε ο οφειλέτης κατά το χρονικό διάστημα μετά την παύση των πληρωμών και πριν από την κήρυξη της πτώχευσης, δηλαδή κατά την «ύποπτη περίοδο» (βλ. άρ. 41 ΠτΚ), και είναι επιζήμιες για την ομάδα των πιστωτών δύναται να ανακληθούν, εάν ο αντισυμβαλλόμενος κατά τη διενέργεια της πράξης γνώριζε ότι ο οφειλέτης είχε παύσει τις πληρωμές του και ότι η πράξη ήταν επιζήμια, κατά τα ανωτέρω. Με την προσθήκη νέου τελευταίου εδαφίου στην παρ. 2 του άρ. 43 ΠτΚ με τον ν. 4446/2016 διευκολύνεται η απόδειξη της ανωτέρω γνώσης του αντισυμβαλλομένου με την προσθήκη σχετικού τεκμηρίου στις περιπτώσεις που ο αντισυμβαλλόμενος είναι νομικό πρόσωπο που συνδέεται με τον οφειλέτη σύμφωνα με το άρ. 32 ν. 4308/2014.

Για την πτωχευτική ανάκληση (άρ. 41 - 51 ΠτΚ) και τις ενέργειες στις οποίες μπορεί να προβεί η Φορολογική Διοίκηση για την ανάκληση επιζήμιων πράξεων του οφειλέτη στο πλαίσιο της ανωτέρω διαδικασίας βλ. αναλυτικά ΠΟΛ 1050/2010, κεφ. VIII.

6. Γενική δημοσιότητα της έκθεσης του συνδίκου για την πτώχευση (άρ. 70 ΠτΚ)

Μετά την αντικατάσταση της παρ. 2 του άρ. 70 ΠτΚ με τον ν. 4446/2016 προβλέπεται πλέον, για τις πτωχεύσεις που κηρύσσονται βάσει αιτήσεων που κατατίθενται από 22/12/2016, **δημοσίευση στο Δ.Δ.Δ. του Ε.Φ.Κ.Α.-Τ.Α.Ν. περίληψης της έκθεσης που συντάσσει ο σύνδικος κατά το ανωτέρω άρθρο**, η οποία αναφέρεται στην οικονομική κατάσταση του οφειλέτη, τα αίτια της πτώχευσης, τη δυνατότητα διατήρησης της επιχείρησης, τις προοπτικές ικανοποίησης των απαιτήσεων των πτωχευτικών πιστωτών κ.ο.κ. (βλ. παρ. 1 του άρ. 70 ΠτΚ) και υποβάλλεται στη συνέλευση των πιστωτών κατ' άρ. 84 ΠτΚ, προκειμένου να αποφασίσει για τον τρόπο εξακολούθησης των εργασιών της πτώχευσης.

Όπως προκύπτει από τα ανωτέρω, η έκθεση περιλαμβάνει χρήσιμα στοιχεία, τα οποία μπορούν να συνεκτιμηθούν από τη Φορολογική Διοίκηση τόσο σε τυχόν περίπτωση συμμετοχής του Δημοσίου, ως πιστωτή, στην πτωχευτική διαδικασία (π.χ. στην ειδική συνέλευση για συζήτηση και ψηφοφορία επί σχεδίου αναδιοργάνωσης των άρ. 115 επ. ΠτΚ) όσο και για τη λήψη απόφασης σχετικά με τη ρύθμιση των πτωχευτικών χρεών του οφειλέτη εκτός πτωχευτικής διαδικασίας, στο πλαίσιο ρύθμισης πτωχευτικών χρεών κατ' άρθρο 62Α του Κ.Ε.Δ.Ε. Ακολούθως, η αρμόδια υπηρεσία, εφόσον το κρίνει σκόπιμο, μπορεί να ζητήσει από το πτωχευτικό δικαστήριο ή το σύνδικο αντίγραφο της έκθεσης του άρ. 70 ΠτΚ καθώς και έκθεση απογραφής της πτωχευτικής περιουσίας κατ' άρ. 68 ΠτΚ.

7. Τροποποίηση διατάξεων του έβδομου κεφαλαίου του ΠτΚ περί σχεδίου αναδιοργάνωσης (άρ. 107-131 ΠτΚ)

α) Γενικά: Με το άρ. 7 του ν. 4446/2016 επήλθαν μεταβολές στο νομοθετικό πλαίσιο του σχεδίου αναδιοργάνωσης, δηλαδή της εναλλακτικής διαδικασίας που ρυθμίζεται στα άρ. 107 επ. ΠτΚ και μπορεί να ακολουθηθεί κατά παρέκκλιση της διαδικασίας εκκαθάρισης της πτωχευτικής περιουσίας, που ρυθμίζεται στα άρ. 132 επ. ΠτΚ. Η διαδικασία των άρ. 107 επ. ΠτΚ συνίσταται στην υποβολή ορισμένου σχεδίου από τον οφειλέτη ή την προβλεπόμενη στο νόμο πλειοψηφία πιστωτών, στο οποίο ρυθμίζονται με ειδικό τρόπο οι απαιτήσεις των πτωχευτικών πιστωτών και η ευθύνη του πτωχού μετά την περάτωση της πτώχευσης, προβλέπονται μέτρα για τη διάσωση ή την αξιοποίηση της πτωχευμένης επιχείρησης ή, ενδεχομένως, και τη διανομή της πτωχευτικής περιουσίας κ.ο.κ., στη ψήφιση του σχεδίου από ειδική συνέλευση πιστωτών και στην επικύρωση αυτού από το πτωχευτικό δικαστήριο, προκειμένου να καταστεί δεσμευτικό για το σύνολο των πτωχευτικών πιστωτών και να επέλθει η περάτωση της πτώχευσης (βλ. άρ. 125 και 164 ΠτΚ).

Οι τροποποιήσεις που επήλθαν με τον ν. 4446/2016 αφορούν ιδίως την πρόταση του σχεδίου αναδιοργάνωσης (άρ. 108 ΠτΚ), το περιεχόμενο αυτού (άρ. 109 ΠτΚ), τη διαδικασία και

τις προϋποθέσεις αποδοχής (άρ. 115, 118, 120 ΠτΚ και νέο άρ. 120α ΠτΚ) και δικαστικής επικύρωσης (άρ. 124 ΠτΚ) αυτού και τις συνέπειες ακύρωσης δικαστικά επικυρωθέντος σχεδίου (άρ. 128 ΠτΚ).

Ακολούθως, επισημαίνονται συνοπτικά οι βασικοί κανόνες που διέπουν τη διαδικασία σχεδίου αναδιοργάνωσης κατ' άρ. 107 επ ΠτΚ, όπως ισχύει μετά τον ν. 4446/2016.

β) Πρόταση σχεδίου αναδιοργάνωσης: Σύμφωνα με το νέο άρ. 108 ΠτΚ, σχέδιο αναδιοργάνωσης δικαιούται να υποβάλει στο πτωχευτικό δικαστήριο:

i. Ο οφειλέτης, είτε ταυτόχρονα με την αίτησή του για κήρυξη αυτού σε πτώχευση (συνυποβολή του σχεδίου με την αίτηση πτώχευσης), είτε σε μεταγενέστερο χρόνο, και συγκεκριμένα εντός προθεσμίας 3 μηνών από την κήρυξή του σε πτώχευση, η οποία δύναται να παραταθεί υπό τις προϋποθέσεις του τελευταίου εδαφίου της παρ. 2 του ανωτέρω άρθρου ή

ii. πιστωτές που εκπροσωπούν τουλάχιστον το 60% του συνόλου των απαιτήσεων, στο οποίο πρέπει να περιλαμβάνεται και ποσοστό τουλάχιστον 40% των τυχόν εμπραγμάτως ή με ειδικό προνόμιο ή με προσημείωση υποθήκης εξασφαλισμένων απαιτήσεων, ταυτόχρονα με την αίτησή τους για κήρυξη του οφειλέτη σε πτώχευση (συνυποβολή του σχεδίου με την αίτηση πτώχευσης). Ο υπολογισμός των ποσοστών βασίζεται στα οικονομικά στοιχεία που ορίζονται στην παρ. 3 του άρ. 108 ΠτΚ και η τήρησή τους ελέγχεται από το πτωχευτικό δικαστήριο, το οποίο, αν διαπιστώσει ότι δεν πληρούνται τα νόμιμα ποσοστά, κηρύσσει την πτώχευση, χωρίς να λαμβάνει υπ' όψιν την υποβληθείσα πρόταση.

Η δυνατότητα υποβολής σχεδίου αναδιοργάνωσης από πιστωτές εισήχθη με τον ν. 4446/2016, κατ' αντιστοιχία της σχετικής νέας πρόβλεψης και στην προπτωχευτική διαδικασία εξυγίανσης (άρ. 100 ΠτΚ). Σημειώνεται ότι υπό το προϊσχύον δίκαιο δυνατότητα υποβολής σχεδίου είχε εκτός από τον οφειλέτη και ο σύνδικος της πτώχευσης, σε περίπτωση αδράνειας του πρώτου.

γ) Περιεχόμενο σχεδίου αναδιοργάνωσης: Όπως προκύπτει από το άρ. 109 ΠτΚ, που ορίζει το ελάχιστο αναγκαίο περιεχόμενο ενός σχεδίου αναδιοργάνωσης, αυτό απαρτίζεται από τρία μέρη, ένα πληροφοριακό¹, στο οποίο παρέχονται πληροφορίες για την οικονομική κατάσταση της επιχείρησης του οφειλέτη και τα αίτια αυτής και γίνεται σύγκριση μεταξύ της προτεινόμενης ικανοποίησης των πιστωτών βάσει του σχεδίου και της ικανοποίησης αυτών σε περίπτωση πτωχευτικής εκκαθάρισης κατ' άρ. 132 επ. ΠτΚ (ώστε να καταδειχθεί ότι το σχέδιο δεν βλάπτει τη συλλογική ικανοποίηση των πιστωτών), ένα περιγραφικό, στο οποίο περιγράφονται τα μέτρα που έχουν ληφθεί ή πρόκειται να ληφθούν (π.χ. χρηματοδότηση, οργανωτικές μεταβολές, μεταβίβαση επιχείρησης κ.λπ.) για την υλοποίηση του σχεδίου και την εκπλήρωση των υποχρεώσεων του οφειλέτη έναντι των πιστωτών, όπως διαμορφώνονται βάσει του σχεδίου, και ένα διαπλαστικό, στο οποίο προβλέπεται η διαμόρφωση των δικαιωμάτων και γενικά της νομικής θέσης κάθε πιστωτή καθώς και της ευθύνης του οφειλέτη (π.χ. περιορισμός απαιτήσεων, καταβολή σε δόσεις, περιορισμός εμπράγματων ασφαλειών, μεταβίβαση επιχείρησης κ.λπ.).

Σύμφωνα με τη νέα διάταξη της παρ. 4 του άρ. 109 ΠτΚ, το σχέδιο αναδιοργάνωσης πρέπει να συνοδεύεται από έκθεση ορκωτού ελεγκτή. Επιπροσθέτως, ο νόμος ορίζει ότι, αν στο

¹ Περάκη Ε., Πτωχευτικό Δίκαιο, 3η έκδοση 2017, σελ. 433 επ.

σχέδιο προβλέπεται ικανοποίηση των πιστωτών από μελλοντικά έσοδα της επιχείρησης, αυτό πρέπει να συνοδεύεται από εκτίμηση της αξίας των περιουσιακών στοιχείων και των υποχρεώσεων της λειτουργούσας επιχείρησης, σε αντιδιαστολή με την αξία εκκαθάρισης (παρ. 2 του άρ. 109 ΠτΚ), ενώ αν προβλέπεται η εκπλήρωση υποχρεώσεων προς τους πιστωτές από τρίτο πρόσωπο, το σχέδιο πρέπει να συνοδεύεται από σχετική δήλωση αυτού (παρ. 3 του άρ. 109 ΠτΚ).

Αναφορικά με το διαπλαστικό μέρος του σχεδίου επισημαίνεται ότι, σε περίπτωση που συντρέχουν πιστωτές με απαιτήσεις διαφορετικής νομικής θέσης κατά την παρ. 1 του άρ. 21 ΠτΚ (ενέγγυες, με γενικό προνόμιο, ανέγγυες, τελευταίας σειράς), ο καθορισμός των δικαιωμάτων αυτών πρέπει να γίνεται ανά ομάδες, σύμφωνα με το άρ. 111 ΠτΚ («κατηγοριοποίηση απαιτήσεων»). Ως προς τους πιστωτές που ανήκουν στην ίδια ομάδα κατά το άρ. 111 ΠτΚ πρέπει να τηρείται η αρχή της ίσης μεταχείρισης (βλ. άρ. 113 ΠτΚ). Ειδικά, όσον αφορά τις εμπράγματα ασφάλειες των ενέγγυων πιστωτών, σύμφωνα με την παρ. 1 του άρ. 112 ΠτΚ, τα δικαιώματα αυτών δεν θίγονται κατ' αρχήν, εκτός αν προβλέπεται διαφορετικά στο σχέδιο αναδιοργάνωσης. Σε κάθε περίπτωση, σύμφωνα με την παρ. 2 του ίδιου άρθρου, οι εμπράγματα ασφάλειες διατηρούνται υπέρ της νέας απαίτησης, όπως αυτή διαμορφώνεται από το σχέδιο, εκτός εάν ο εξασφαλιζόμενος πιστωτής συμφώνησε διαφορετικά.

Σημειώνεται ότι πριν από τον ν. 4446/2016 η τήρηση των ανωτέρω κανόνων (ελάχιστο περιεχόμενο του σχεδίου, τήρηση αρχής ίσης μεταχείρισης κ.λπ.) ελεγχόταν από το πτωχευτικό δικαστήριο εντός σύντομης προθεσμίας από την υποβολή του σχεδίου («δικαστική προεξέταση του σχεδίου» βλ. προϊσχύον άρ. 114 ΠτΚ), σε περίπτωση δε που διαπιστωνόταν παράβαση των εν λόγω διατάξεων ή προφανής αδυναμία υλοποίησης του σχεδίου ή αποδοχής αυτού από τους πιστωτές, το δικαστήριο απέρριπτε το σχέδιο και δεν ακολουθούσε συζήτηση και ψηφοφορία επ' αυτού. Με τον ν. 4446/2016 καταργήθηκε το άρ. 114 ΠτΚ και, επομένως, ο σχετικός δικαστικός έλεγχος κατά το αρχικό στάδιο υποβολής του σχεδίου αναδιοργάνωσης, με αποτέλεσμα το σχέδιο να εξετάζεται από το δικαστήριο πλέον μόνο κατά το τελικό στάδιο της δικαστικής επικύρωσης αυτού, δηλαδή μετά την αποδοχή του από την πλειοψηφία των πιστωτών κατ' άρ. 121 ΠτΚ (βλ. την περ. α του άρ. 124 ΠτΚ, κατωτέρω στην παράγραφο στ του παρόντος).

δ) Σύγκληση συνέλευσης επί σχεδίου αναδιοργάνωσης – Ενέργειες της Φορολογικής Διοίκησης: Η συζήτηση και ψηφοφορία επί του σχεδίου λαμβάνει χώρα σε ειδική συνέλευση πτωχευτικών πιστωτών, η οποία συγκαλείται είτε με την απόφαση του δικαστηρίου που κηρύσσει την πτώχευση, σε περίπτωση που το σχέδιο έχει συνυποβληθεί με την αίτηση πτώχευσης, είτε με διάταξη του εισηγητή της πτώχευσης, αν το σχέδιο υποβλήθηκε από τον οφειλέτη σε μεταγενέστερο χρόνο, κατά την παρ. 2 του νέου άρ. 108 ΠτΚ. Στην πτωχευτική απόφαση ή τη διάταξη του εισηγητή, κατά περίπτωση, καθορίζεται η προθεσμία αποδοχής του σχεδίου από τους πιστωτές, καθώς και η ημερομηνία σύγκλησης της συνέλευσης (βλ. παρ. 1 του άρ. 115 ΠτΚ). Η προθεσμία αποδοχής του σχεδίου δεν μπορεί κατά το νόμο να είναι μικρότερη του ενός μηνός από τη δημοσίευση της πτωχευτικής απόφασης στο Δ.Δ.Δ. του Ε.Φ.Κ.Α.-Τ.Α.Ν. κατ' άρ. 8 ΠτΚ (βλ. παρ. 2 του άρ. 115 ΠτΚ σε συνδυασμό με παρ. 1 του άρ. 90 ΠτΚ) ούτε να υπερβαίνει τους δύο μήνες (τρεις μήνες κατά το προϊσχύον άρ. 115 ΠτΚ) από την ανωτέρω δημοσίευση, σε περίπτωση που η προθεσμία καθορίζεται με την πτωχευτική απόφαση.

Στη νέα παράρ. 3 του άρθρ. 115 ΠτΚ δεν προβλέπεται πλέον ειδική γνωστοποίηση της απόφασης με την οποία συγκαλείται η συνέλευση πιστωτών καθώς και του σχεδίου αναδιοργάνωσης από το γραμματέα των πτωχεύσεων στους πτωχευτικούς πιστωτές, αναγγελλθέντες και ενέγγυους, όπως ισχύει στις διαδικασίες πτώχευσης που άρχισαν πριν από τον ν. 4446/2016 (βλ. προϊσχύουσα παρ. 3 του άρθρ. 115 ΠτΚ). **Επομένως, στις νέες διαδικασίες πτώχευσης η Φορολογική Διοίκηση μπορεί να λάβει γνώση περί της υποβολής σχεδίου αναδιοργάνωσης είτε μέσω κοινοποίησης σε αυτή της πτωχευτικής απόφασης κατά την παρ. 1 του άρθρ. 62 Κ.Ε.Δ.Ε., είτε μέσω δημοσίευσης περίληψης της σχετικής διάταξης του εισηγητή στο Δ.Δ.Δ. του Ε.Φ.Κ.Α.-Τ.Α.Ν., σύμφωνα με την παρ. 3 του άρθρ. 115 ΠτΚ.**

Υπενθυμίζεται ότι το Δημόσιο παρίσταται στη συνέλευση επί σχεδίου αναδιοργάνωσης και συμμετέχει στη σχετική ψηφοφορία δια του αρμόδιου για την επιδίωξη είσπραξης της οφειλής Προϊσταμένου Δ.Ο.Υ. ή Ελεγκτικού Κέντρου ή του Προϊσταμένου της Επιχειρησιακής Μονάδας Είσπραξης ή του υπαλλήλου της Υπηρεσίας που θα ορίσει ο Προϊστάμενος αυτής (βλ. αρμοδιότητα υπ' αριθ. 96 στο άρθρ. 1 Απόφασης Διοικητή Α.Α.Δ.Ε. Δ.ΟΡΓ.Α 1115805 ΕΞ 2017 - ΦΕΚ Β' 2743/4-8-2017). **Η διαμόρφωση όμως της θέσης του Δημοσίου στην ψηφοφορία (υπερψήφιση ή καταψήφιση του σχεδίου, συναίνεση ή μη στον περιορισμό της ευθύνης συνυπόχρεων προσώπων) εμπίπτει στην αρμοδιότητα του Διοικητή της Α.Α.Δ.Ε.**

Επομένως, σε περίπτωση που η αρμόδια Υπηρεσία της Φορολογικής Διοίκησης πληροφορηθεί, κατά τα ανωτέρω, τη σύγκληση συνέλευσης πιστωτών για συζήτηση και ψηφοφορία επί υποβληθέντος σχεδίου αναδιοργάνωσης, **πρέπει να μεριμνήσει άμεσα, δεδομένων των σχετικών σύντομων προθεσμιών:**

i. για τη λήψη αντιγράφου του υποβληθέντος σχεδίου αναδιοργάνωσης και των εγγράφων που το συνοδεύουν κατ' άρθρ. 109 ΠτΚ καθώς και της αίτησης πτώχευσης, αν το σχέδιο έχει συνυποβληθεί με αυτή, από το Μητρώο Πτωχεύσεων του αρμόδιου πρωτοδικείου, ώστε να λάβει γνώση των όρων του σχεδίου, και, εφόσον οι απαιτήσεις του Δημοσίου θίγονται από το σχέδιο (δηλαδή μεταβάλλεται η νομική κατάσταση αυτών σύμφωνα με την παρ. 3 του άρθρ. 116 ΠτΚ, π.χ. προβλέπεται διαγραφή μέρους αυτών, περίοδος χάριτος, αποπληρωμή σε δόσεις κ.λπ.), να διατυπώσει απόψεις σχετικά με τη θέση του Δημοσίου στην επικείμενη ψηφοφορία και να τις προωθήσει, μαζί με τα λοιπά στοιχεία του φακέλου, στη Διεύθυνση Εισπράξεων της Α.Α.Δ.Ε., για τη διαμόρφωση σχετικής εισήγησης προς το Διοικητή και την έγκαιρη λήψη απόφασης από αυτόν πριν από την ημερομηνία της συνέλευσης των πιστωτών

και

ii. για την έγκαιρη ολοκλήρωση της αναγγελίας των απαιτήσεων του Δημοσίου στην εν λόγω πτώχευση, ώστε να καταστεί εφικτή η εκπροσώπηση αυτού στη ψηφοφορία επί του σχεδίου για το σύνολο των απαιτήσεών του (βλ. άρθρ. 121 ΠτΚ).

ε) Λήψη απόφασης περί αποδοχής ή μη του σχεδίου: Σύμφωνα με την παρ. 1 του άρθρ. 121 ΠτΚ, για την αποδοχή του σχεδίου αναδιοργάνωσης απαιτείται πλειοψηφία πιστωτών που εκπροσωπούν το 60% του συνόλου των απαιτήσεων, των τυχόν εμπραγμάτως ή με ειδικό προνόμιο ή με προσημείωση υποθήκης εξασφαλισμένων απαιτήσεων, «*όπως οι απαιτήσεις είχαν*

αναγγελθεί και η πραγματική εικόνα τους βεβαιώνεται σε πίνακα απαιτήσεων που συντάσσεται και υπογράφεται από ορκωτό ελεγκτή και υποβάλλεται στον εισηγητή». Δεν ψηφίζουν πιστωτές των οποίων οι απαιτήσεις δεν θίγονται από το σχέδιο.

Σύμφωνα δε με τα τεκμήρια που θεσπίζονται με την παρ. 2 του άρ. 116 ΠτΚ, πιστωτές που απέχουν από τη ψηφοφορία, αν και οι απαιτήσεις τους θίγονται από το σχέδιο αναδιοργάνωσης, θεωρούνται ότι ψηφίζουν υπέρ του σχεδίου, με εξαίρεση τους απέχοντες πιστωτές των οποίων οι απαιτήσεις μηδενίζονται από το σχέδιο, οι οποίοι θεωρούνται ότι ψηφίζουν αρνητικά.

Σε περίπτωση που το σχέδιο αναδιοργάνωσης έχει υποβληθεί από πιστωτές, απαιτείται κατ' αρχήν η συναίνεση του οφειλέτη για την έναρξη της ψηφοφορίας, κατά τα ειδικότερα οριζόμενα στο άρ. 120 ΠτΚ, όπως οι παράγραφοι 1 και 3 αυτού αντικαταστάθηκαν με τον ν. 4446/2016.

Ο νόμος (παρ. 3 του άρ. 117 ΠτΚ) προβλέπει τη δυνατότητα αναβολής της ψηφοφορίας από τον εισηγητή, ενώπιον του οποίου λαμβάνει χώρα η συνέλευση, μόνο μία φορά και σε ημερομηνία που δεν απέχει περισσότερο από δέκα ημέρες από την αρχική ημερομηνία, ιδίως αν συνεχίζονται οι διαπραγματεύσεις ή υποβλήθηκαν τροποποιήσεις στο σχέδιο. Σύμφωνα με το νέο άρ. 118 ΠτΚ, τις τυχόν τροποποιήσεις επί του σχεδίου δικαιούται να επιφέρει το πρόσωπο που το υπέβαλε. Παρατηρείται ότι, μετά την αντικατάσταση του ανωτέρω άρθρου με τον ν. 4446/2016, δεν ισχύει πλέον η απαγόρευση που προβλεπόταν στο προϊσχύον άρ. 118 ΠτΚ, προς αποφυγή αιφνιδιασμών, κατά το οποίο οι τροποποιήσεις του σχεδίου δεν πρέπει να αφορούν απαιτήσεις πιστωτών που δεν θίγονταν από το αρχικό σχέδιο.

στ) Επικύρωση σχεδίου αναδιοργάνωσης: Μετά την αποδοχή του από τη νόμιμη πλειοψηφία των πιστωτών, το σχέδιο αναδιοργάνωσης υποβάλλεται προς επικύρωση στο πτωχευτικό δικαστήριο με βάση έκθεση του εισηγητή και εισάγεται προς συζήτηση σε ημερομηνία που κατά νόμο δεν μπορεί να απέχει περισσότερο από είκοσι ημέρες από την ημερομηνία αποδοχής του από τη συνέλευση των πιστωτών (βλ. παρ. 1 & 2 του άρ. 122 ΠτΚ). Σε αντίθεση με τα ισχύοντα στην προπτωχευτική διαδικασία εξυγίανσης (άρ. 99 επ. ΠτΚ), δεν προβλέπεται κλήτευση του Δημοσίου στη δίκη για την επικύρωση σχεδίου αναδιοργάνωσης, όταν το σχέδιο αφορά οφειλέτη του. Για το λόγο αυτό και δεδομένης της προβλεπόμενης ταχείας δικαστικής διαδικασίας, η αρμόδια Υπηρεσία της Φορολογικής Διοίκησης πρέπει να ενημερώνεται άμεσα, μέσω του Μητρώου Πτωχεύσεων (παρ. 3 του άρ. 8 ΠτΚ), για τον προσδιορισμό της σχετικής δικασίμου, ώστε, σε περίπτωση που κρίνει σκόπιμη την άσκηση κύριας παρέμβασης στη δίκη της επικύρωσης για τη διασφάλιση των συμφερόντων του Δημοσίου και συντρέχει κάποιος από τους λόγους απόρριψης του σχεδίου κατ' άρ. 124 ΠτΚ (βλ. αμέσως κατωτέρω), να προβαίνει εγκαίρως στη διατύπωση σχετικής εισήγησης προς το Ν.Σ.Κ.

Λόγος μη επικύρωσης (απόρριψης) του σχεδίου από το πτωχευτικό δικαστήριο συντρέχει σύμφωνα με το άρ. 124 ΠτΚ :

i. εάν δεν τηρήθηκαν οι διατάξεις του ΠτΚ ως προς το περιεχόμενο του σχεδίου, την ίση μεταχείριση των πιστωτών που συμμετέχουν στην ίδια ομάδα ή υποομάδα, τη διαδικασία συζήτησης και ψηφοφορίας, την πλειοψηφία συναινούντων πιστωτών και τη συναίνεση του οφειλέτη, εφόσον η σχετική παράβαση θα μπορούσε ουσιωδώς να είχε επηρεάσει την αποδοχή του σχεδίου από τους πιστωτές (βλ. άρ. 109 έως και 121 ΠτΚ)

- ii. εάν η αποδοχή του σχεδίου είναι αποτέλεσμα δόλου ή άλλης αθέμιτης πράξης ή κακόπιστης συμπεριφοράς του οφειλέτη, του πιστωτή, του συνδίκου ή τρίτου,
- iii. εάν η απόρριψη επιβάλλεται για λόγους δημόσιου συμφέροντος και
- iv. εάν το σχέδιο δεν προστατεύει τους διαφωνούντες πιστωτές, ιδίως εάν δεν εξασφαλίζεται ότι θα λάβουν, με βάση το σχέδιο, τουλάχιστον ό,τι πιθανολογείται ότι θα ελάμβαναν μέσω της διαδικασίας εκκαθάρισης.

Σε περίπτωση που το σχέδιο αναδιοργάνωσης τελεί υπό όρους που προβλέπονται σε αυτό, η πλήρωση των τεθέντων όρων μπορεί να ληφθεί υπ' όψιν από το δικαστήριο ως προϋπόθεση επικύρωσής του ή να τεθεί ως αναβλητική αίρεση της επικύρωσης, κατά τα ειδικότερα οριζόμενα στο άρθρο 123 ΠτΚ.

Η απόφαση που επικυρώνει ή απορρίπτει σχέδιο αναδιοργάνωσης καταχωρείται στο Γ.Ε.ΜΗ. και δημοσιεύεται στο Δ.Δ.Δ. του Ε.Φ.Κ.Α.-Τ.Α.Ν. Σχετική καταχώρηση γίνεται και στο Μητρώο Πτωχεύσεων (βλ. παρ. 2 & 3 του άρθρου 8 ΠτΚ). Σημειώνεται ότι, σε αντίθεση με τα ισχύοντα στη διαδικασία εξυγίανσης, **σε έφεση υπόκειται όχι μόνο η απορριπτική απόφαση αλλά και η απόφαση που επικυρώνει σχέδιο αναδιοργάνωσης. Η προθεσμία της έφεσης αρχίζει από την επομένη της δημοσίευσης της απόφασης στο Δ.Δ.Δ. του Ε.Φ.Κ.Α.-Τ.Α.Ν.**

ζ) Αποτελέσματα επικύρωσης: Η τελεσιδικία της δικαστικής απόφασης με την οποία επικυρώνεται σχέδιο αναδιοργάνωσης καθιστά το περιεχόμενο αυτού δεσμευτικό για τους πτωχευτικούς πιστωτές, συμπεριλαμβανομένου του Δημοσίου, και επιφέρει την περάτωση της πτώχευσης. Ειδικότερα:

i. Περάτωση της πτώχευσης – δυνατότητα αναβίωσης του πτωχεύσαντος ν.π.: Σύμφωνα με την παρ. 2 του άρθρου 125 ΠτΚ, από την τελεσιδικία της επικυρωτικής απόφασης, η πτώχευση περατώνεται (βλ. και τη γενική διάταξη της παρ. 1 του άρθρου 164 ΠτΚ σχετικά με τους λόγους περάτωσης). Οι πτωχευτικοί πιστωτές αναλαμβάνουν τις ατομικές διώξεις σε βάρος του οφειλέτη, που είχαν ανασταλεί κατά τη διάρκεια της πτώχευσης (άρθρο 25 ΠτΚ), εντός των όρων του επικυρωθέντος σχεδίου (παρ. 7 του άρθρου 125 ΠτΚ), λόγω της δεσμευτικής ισχύος αυτού (βλ. κατωτέρω υπό στ. ii.). Περαιτέρω, η περάτωση της πτώχευσης λόγω τελεσιδικής επικύρωσης σχεδίου αναδιοργάνωσης αποτελεί λόγο αναβίωσης του πτωχεύσαντος νομικού προσώπου, το οποίο είχε λυθεί αυτοδικαίως με την κήρυξη της πτώχευσης (παρ. 1 του άρθρου 96 ΠτΚ). Για την αναβίωση πρέπει να τηρηθεί η ειδικότερη διαδικασία που προβλέπεται στις οικείες διατάξεις του εταιρικού δικαίου (βλ. ενδεικτικά, για τις Α.Ε. την παρ. 4 του άρθρου 47Α ν. 2190/1920, για τις Ι.Κ.Ε. την παρ. 7 του άρθρου 105 ν. 4072/2012, για τις Ο.Ε. το άρθρο 266 του ίδιου νόμου κ.ο.κ.)

ii. Δεσμευτική ισχύς του σχεδίου- Εκτελεστός τίτλος: Σύμφωνα με την παρ. 1 του άρθρου 125 ΠτΚ, από την τελεσιδικία της επικυρωτικής απόφασης, οι όροι του σχεδίου δεσμεύουν όλους τους πτωχευτικούς πιστωτές, ακόμα κι αν δεν είχαν αναγγείλει τις απαιτήσεις τους στην πτώχευση, συμπεριλαμβανομένων και όσων μειοψήφησαν στη ψηφοφορία για την αποδοχή του ή προέβαλαν αντίρρηση ή απείχαν από την ψηφοφορία ή δεν συμμετείχαν σ' αυτή. **Επομένως, τα πτωχευτικά χρέη του οφειλέτη προς το Δημόσιο διαμορφώνονται (περιορίζονται, είναι καταβλητέα σε δόσεις κ.λπ.) σύμφωνα με το περιεχόμενο του επικυρωθέντος σχεδίου, ακόμα κι αν το Δημόσιο το είχε καταψηφίσει ή δεν τα είχε αναγγείλει στην πτώχευση.** Επισημαίνεται

ότι δεν καταλαμβάνονται από το σχέδιο αναδιοργάνωσης τυχόν ομαδικά χρέη του πτωχού προς το Δημόσιο (βλ. την παρ. 6 του άρ. 125 ΠτΚ) καθώς και τυχόν μεταπτωχευτικά χρέη του προς αυτό. Η τελεσίδικη επικυρωτική απόφαση αποτελεί εκτελεστό τίτλο για τις υποχρεώσεις που αναλαμβάνονται με το σχέδιο αναδιοργάνωσης (βλ. άρ. 126 ΠτΚ), επομένως, σε περίπτωση μη εκπλήρωσης των όρων του σχεδίου έναντι του Δημοσίου, η Φορολογική Διοίκηση δύναται να επιδιώξει την είσπραξη των καθυστερούμενων δόσεων με μέτρα αναγκαστικής εκτέλεσης σε βάρος του οφειλέτη βάσει της σχετικής δικαστικής απόφασης. Πέραν των ανωτέρω, η μη εκπλήρωση των όρων του σχεδίου συνιστά λόγο ατομικής ανατροπής αυτού με σχετική αίτηση του Δημοσίου στο πτωχευτικό δικαστήριο κατ' άρ. 129 ΠτΚ (βλ. κατωτέρω στην παράγραφο η του παρόντος).

Όσον αφορά την ευθύνη τυχόν προσώπων που ευθύνονται κατά νόμο εις ολόκληρον με τον πτωχό οφειλέτη (π.χ. διοικητών πτωχεύσαντος ν.π.) ή εγγυητών ή τρίτων ενυπόθηκων οφειλετών, αυτή περιορίζεται σύμφωνα με τους όρους του σχεδίου, δηλαδή στο ίδιο ποσό με την απαίτηση κατά του πτωχού οφειλέτη, **εκτός αν δεν συναινεί ο εξασφαλιζόμενος πιστωτής** (βλ. την παρ. 4 του άρ. 125 ΠτΚ). Παρέχεται επομένως στο Δημόσιο, ως πιστωτή, η δυνατότητα να δηλώσει ότι δεν συναινεί στον περιορισμό της ευθύνης τρίτων προσώπων που ευθύνονται για πτωχευτικά χρέη του οφειλέτη. **Αποτέλεσμα της δήλωσης είναι ο μη περιορισμός της ευθύνης των συνυπόχρεων προσώπων** και η δυνατότητα λήψης μέτρων σε βάρος τους για το σύνολο της οφειλής για την οποία υφίσταται αλληλέγγυα ευθύνη.

η) Ανατροπή σχεδίου αναδιοργάνωσης: Η ανατροπή επικυρωθέντος σχεδίου αναδιοργάνωσης, σύμφωνα με τα άρ. 127-130 ΠτΚ, μπορεί να επέλθει με: **i.** την **ακύρωση** αυτού με δικαστική απόφαση κατόπιν αιτήσεως όποιου έχει έννομο συμφέρον για τους λόγους που προβλέπονται στην παρ. 2 του άρ. 127 ΠτΚ (αποκάλυψη ότι το σχέδιο αποτέλεσε προϊόν δόλου του οφειλέτη ή συμπαιγνίας του με πιστωτή ή τρίτο, ιδίως λόγω απόκρυψης του ενεργητικού ή διόγκωσης του παθητικού του, αδυναμία αναδιοργάνωσης λόγω ουσιώδους μη εκπλήρωσης των όρων του σχεδίου) ή αυτοδικαίως, λόγω αμετάκλητης καταδίκης του οφειλέτη για το αδίκημα της χρεωκοπίας κατ' άρ. 171 ΠτΚ (παρ. 1 του άρ. 127 ΠτΚ), **ii.** την **κήρυξη νέας πτώχευσης** του οφειλέτη (άρ. 130 ΠτΚ), εφόσον συντρέχουν οι προϋποθέσεις του άρ. 3 ΠτΚ (παύση πληρωμών) και **iii.** την **ατομική ανατροπή** του σχεδίου με δικαστική απόφαση λόγω μη εκπλήρωσης των υποχρεώσεων του οφειλέτη έναντι ορισμένου πιστωτή, κατόπιν αιτήσεως του τελευταίου (άρ. 129 ΠτΚ).

Επισημαίνεται ότι στις δύο πρώτες περιπτώσεις (ακύρωση του σχεδίου, νέα πτώχευση) η ανατροπή επέρχεται έναντι όλων των πιστωτών, με τις ειδικότερες συνέπειες που ορίζονται, κατά περίπτωση, στο άρ. 128 ΠτΚ ή στο άρ. 130 ΠτΚ, αντίστοιχα, ενώ στην τρίτη περίπτωση, με την τελεσίδικη απόφαση περί ατομικής ανατροπής απαλλάσσεται από τις δεσμεύσεις του σχεδίου μόνο ο αιτών πιστωτής, οι απαιτήσεις του οποίου επανέρχονται στη νομική κατάσταση που βρίσκονταν πριν από την επικύρωση του σχεδίου (άρ. 129 ΠτΚ). Μεταξύ των συνεπειών της ακύρωσης σχεδίου αναδιοργάνωσης κατ' άρ. 128 ΠτΚ επισημαίνεται ιδιαίτερα η νέα διάταξη της περ. γ της παρ. 1 του άρ. 128 ΠτΚ, με την οποία προβλέπεται πλέον ρητά η επαναφορά στην πτώχευση που είχε περατωθεί με την επικύρωση του σχεδίου, κατά τα προαναφερθέντα, και η

είσοδος της διαδικασίας στο στάδιο της ένωσης των πιστωτών, δηλαδή στο τελικό στάδιο, κατά το οποίο ο σύνδικος προβαίνει στην εκκαθάριση της πτωχευτικής περιουσίας (άρ. 132 επ. ΠτΚ, βλ. κατωτέρω στο κεφάλαιο II 13). Επομένως, σε περίπτωση ακύρωσης του σχεδίου, δεν συντρέχει λόγος νέας πτώχευσης του οφειλέτη, καθώς συνεχίζουν οι εργασίες της περατωθείσας πτώχευσης.

Σημειώνεται ότι οι δικαστικές αποφάσεις που ακυρώνουν σχέδιο αναδιοργάνωσης ή διατάσσουν την ατομική ανατροπή του καταχωρούνται στο Γ.Ε.ΜΗ. και δημοσιεύονται σε περίληψη στο Δ.Δ.Δ. του Ε.Φ.Κ.Α.-Τ.Α.Ν. (βλ. την παρ. 2 του άρ. 8 ΠτΚ, ως έχει μετά τον ν. 4491/2017).

Το Δημόσιο, ως πιστωτής, δύναται να επιδιώξει την ατομική ανατροπή ή την ακύρωση του σχεδίου δια του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους κατόπιν σχετικής εισήγησης του Προϊσταμένου της αρμόδιας για την επιδίωξη της είσπραξης Υπηρεσίας της Φορολογικής Διοίκησης (βλ. αρμοδιότητα υπ' αριθ. 62 στην Απόφαση Διοικητή Α.Α.Δ.Ε. Δ.ΟΡΓ.Α 1115805 ΕΞ 2017 - ΦΕΚ Β' 2743/4-8-2017). Με την ίδια διαδικασία μπορεί να αιτηθεί την εκ νέου κήρυξη του οφειλέτη σε πτώχευση, εφόσον αυτός έχει περιέλθει σε παύση πληρωμών, δηλαδή σε αδυναμία εκπλήρωσης των ληξιπρόθεσμων χρηματικών υποχρεώσεων του κατά τρόπο γενικό και μόνιμο (άρ. 3 ΠτΚ) και η Φορολογική Διοίκηση κρίνει ότι η νέα πτώχευση αποτελεί ενδεδειγμένο μέτρο για την ικανοποίηση των απαιτήσεων του Δημοσίου.

8. Επίσπευση της πτωχευτικής διαδικασίας

Με τον ν. 4446/2016 επήλθαν τροποποιήσεις στην πτωχευτική διαδικασία με σκοπό την επίσπευση αυτής. Οι εν λόγω τροποποιήσεις συνίστανται κυρίως στη διεύρυνση των αρμοδιοτήτων του εισηγητή της πτώχευσης, ως εποπτεύοντος οργάνου της διαδικασίας, με μεταφορά σε αυτόν ορισμένων αρμοδιοτήτων που ασκούσε το πτωχευτικό δικαστήριο, ιδίως όσον αφορά την εκκαθάριση της πτωχευτικής περιουσίας κατά το στάδιο της ένωσης των πιστωτών, τη σύντμηση προθεσμιών της διαδικασίας, την κατάργηση της Επιτροπής Πιστωτών ως οργάνου της πτώχευσης, την παράλειψη της συνέλευσης εικαζομένων πιστωτών και τη μη δυνατότητα προσβολής με ένδικα μέσα των αποφάσεων του πτωχευτικού δικαστηρίου που εκδίδονται επί ανακοπών κατά πράξεων της εκτελεστικής διαδικασίας. Ακολούθως, παρατίθενται ομαδοποιημένες οι ως άνω τροποποιηθείσες διατάξεις του ΠτΚ, με επιγραμματική αναφορά του περιεχομένου τους:

α. Διεύρυνση των αρμοδιοτήτων του εισηγητή της πτώχευσης : Με την αντικατάσταση των ακόλουθων διατάξεων προβλέπεται πλέον η λήψη απόφασης επί των κάτωθι θεμάτων της πτωχευτικής διαδικασίας με αιτιολογημένη διάταξη του εισηγητή αντί απόφασης του πτωχευτικού δικαστηρίου, όπως ίσχυε πριν από τον ν. 4446/2016:

- i. **άρ. 71 ΠτΚ :** καταβολή χρηματικού ποσού για τη διατροφή του πτωχού και της οικογένειάς του

- ii. **άρ. 75 ΠτΚ** : καθορισμός αμοιβής προσώπων με ειδικές γνώσεις που τυχόν προσλαμβάνονται από το σύνδικο για την υποβοήθηση του έργου του
- iii. **παρ. 1 του άρθ. 115 ΠτΚ** : σύγκληση ειδικής συνέλευσης πιστωτών για ψηφοφορία επί σχεδίου αναδιοργάνωσης με διάταξη του εισηγητή, όταν το σχέδιο υποβάλλεται από τον οφειλέτη μέσα σε προθεσμία 3 μηνών από την κήρυξή του σε πτώχευση
- iv. **άρ. 137 ΠτΚ** : παροχή άδειας εκποίησης της επιχείρησης του πτωχού ως συνόλου, καθορισμός αξίας επιχείρησης, τιμής πρώτης προσφοράς και όρων εκποίησης (βλ. και σχετική προσαρμογή της **παρ. 1 του άρθ. 138 ΠτΚ**)
- v. **παρ. 2 του άρθ. 140 ΠτΚ** : έγκριση ή μη της κατακύρωσης της επιχείρησης του πτωχού ως συνόλου στον πλειοδότη και έγκριση ή μη σύναψης της σύμβασης μεταβίβασης της επιχείρησης (βλ. και σχετική προσαρμογή της **παρ. 1 του άρθ. 141 ΠτΚ**)
- vi. **παρ. 2 του άρθ. 144 ΠτΚ** : ορισμός νέας τιμής πρώτης προσφοράς για την εκποίηση της επιχείρησης, κατόπιν αίτησης του συνδίκου, σε περίπτωση μη έγκρισης της κατακύρωσης.
- vii. **παρ. 2 του άρθ. 147 ΠτΚ** : παροχή άδειας στο σύνδικο για εκποίηση πτωχευτικού ακινήτου κατ' άρθ. 148 επ. ΠτΚ, σε περίπτωση καθυστέρησης της εκτελεστικής διαδικασίας που ξεκίνησε από ενέγγυο πιστωτή.
- viii. **παρ. 1-3 του άρθ. 148 ΠτΚ** : παροχή άδειας στο σύνδικο για εκποίηση των ακινήτων του πτωχού, ορισμός αξίας ακινήτου, τιμής πρώτης προσφοράς και όρων εκποίησης.
- ix. **άρ. 150 ΠτΚ** : μεταρρύθμιση της διάταξης για εκποίηση πτωχευτικού ακινήτου με δημόσιο πλειοδοτικό διαγωνισμό, σε περίπτωση άκαρπης επανάληψης πλειστηριασμών, και ορισμός μικρότερης τιμής πρώτης προσφοράς ή θέση όρων για τη διευκόλυνση της εκποίησης του ακινήτου περιλαμβανομένης της ελεύθερης εκποίησης

Περαιτέρω, με τον ν. 4446/2016 αντικαταστάθηκε το άρθ. 58 ΠτΚ περί ορισμού εισηγητή της πτώχευσης καθώς και το άρθ. 60 ΠτΚ περί των διατάξεων που εκδίδει ο εισηγητής.

β. Σύντμηση προθεσμιών της πτωχευτικής διαδικασίας :

- i. **παρ. 2 του άρθ. 60 ΠτΚ** : άσκηση προσφυγής ενώπιον του πτωχευτικού δικαστηρίου κατά διάταξης του εισηγητή εντός 10 ημερών από την έκδοση αυτής (αντί 20 ημερών)
- ii. **παρ. 2 του άρθ. 70 ΠτΚ** : γνωστοποίηση της έκθεσης του συνδίκου στον εισηγητή, τον οφειλέτη και εκπρόσωπο των εργαζομένων 5 ημέρες πριν από τη συνέλευση (αντί 10 ημερών)
- iii. **παρ. 2 του άρθ. 82 ΠτΚ** : δημοσίευση περίληψης διάταξης του εισηγητή για σύγκληση συνέλευσης πιστωτών στο Δ.Δ.Δ. του Ε.Φ.Κ.Α.-Τ.Α.Ν. 5 ημέρες πριν από τη συνέλευση (αντί 10 ημερών)
- iv. **παρ. 1 του άρθ. 84 ΠτΚ** : σύγκληση συνέλευσης πιστωτών για λήψη απόφασης σχετικά με τον τρόπο εξακολούθησης των εργασιών της πτώχευσης εντός 10 ημερών μετά το πέρας της διαδικασίας επαλήθευσης (αντί 20 ημερών)
- v. **παρ. 2 του άρθ. 84 ΠτΚ** : ειδοποίηση οφειλέτη και συνδίκου 3 ημέρες πριν από την ανωτέρω συνέλευση πιστωτών (αντί 5 ημερών)
- vi. **άρ. 115 ΠτΚ** : ανώτατη διάρκεια προθεσμίας που τίθεται από το δικαστήριο για την αποδοχή σχεδίου αναδιοργάνωσης 2 μήνες από τη δημοσίευση της πτωχευτικής

απόφασης σύμφωνα με το άρ. 8 ΠτΚ (έναντι ανώτατης διάρκειας 3 μηνών από τη δημοσίευση της απόφασης του προϊσχύοντος αρ. 114 ΠτΚ)

- vii. **παρ. 4 του άρ. 148 ΠτΚ** : κοινοποίηση διακήρυξης περί διενέργειας δημόσιου πλειοδοτικού διαγωνισμού πτωχευτικού ακινήτου στο Δημόσιο και τους ενυπόθηκους πιστωτές 10 τουλάχιστον ημέρες πριν από τον πλειστηριασμό (αντί 20 ημερών), δημοσίευση περίληψης της διακήρυξης στο Δ.Δ.Δ. του Ε.Φ.Κ.Α.-Τ.Α.Ν. 5 τουλάχιστον ημέρες πριν από τον πλειστηριασμό και τις τυχόν επαναλήψεις του (αντί 20 ημερών), πρόσθετες δημοσιεύσεις σε εφημερίδες που τυχόν διαταχθούν από τον εισηγητή 5 τουλάχιστον ημέρες πριν από τον πλειστηριασμό και τις τυχόν επαναλήψεις του (αντί 7 ημερών)

γ. Κατάργηση της Επιτροπής Πιστωτών: Μετά τον ν. 4446/2016, η Επιτροπή Πιστωτών, που αποτελούσε όργανο της πτώχευσης με πολύ περιορισμένη εφαρμογή στην πράξη, δεν περιλαμβάνεται πλέον στα όργανα αυτής (βλ. οικείο άρ. 52 ΠτΚ). Ακολούθως απαλείφθηκε η αναφορά στο όργανο αυτό στις οικείες διατάξεις του ΠτΚ. Με τον ν. 4491/2017 καταργήθηκαν και ρητά τα άρ. 85 – 88 ΠτΚ, που ρύθμιζαν τη λειτουργία της Επιτροπής Πιστωτών.

δ. Παράλειψη σύγκλησης συνέλευσης εικαζομένων πιστωτών : Στο περιεχόμενο της πτωχευτικής απόφασης δεν περιλαμβάνεται πλέον η σύγκληση συνέλευσης εικαζομένων πιστωτών (βλ. άρ. 7 ΠτΚ). Αντιστοίχως, προσαρμόστηκε το περιεχόμενο της παρ. 2 του άρ. 82 ΠτΚ και της παρ. 1 του άρ. 83 ΠτΚ.

ε. Εκδίκαση ανακοπών κατά πράξεων της εκτελεστικής διαδικασίας: Σύμφωνα με τη νέα **παρ. 4 του άρ. 152 ΠτΚ**, οι αποφάσεις του πτωχευτικού δικαστηρίου που εκδίδονται επί ανακοπών κατά πράξεων της διαδικασίας του δημόσιου πλειστηριασμού για την εκποίηση της περιουσίας του πτωχού δεν υπόκεινται σε ανακοπή ερημοδικίας, έφεση ή αναίρεση. Κατά την προϊσχύουσα διάταξη επιτρεπόταν μόνο η άσκηση έφεσης. Επιπροσθέτως, προστέθηκε διάταξη περί υποχρεωτικού προσδιορισμού συζήτησης της ανακοπής εντός 60 ημερών από την κατάθεσή της και διατηρήθηκε η πρόβλεψη περί έκδοσης της απόφασης επί της ανακοπής εντός 15 ημερών. Επισημαίνεται ότι, σύμφωνα με τη γενική διάταξη της παρ. 2 του ίδιου άρθρου, η ανακοπή ασκείται εντός αποκλειστικής προθεσμίας 15 ημερών από την ενέργεια κάθε πράξης με την επιφύλαξη των λοιπών διατάξεων της ίδιας παραγράφου και των ειδικών διατάξεων άλλων άρθρων που προβλέπουν προθεσμίες ανακοπής (άρ. 137 και 140 ΠτΚ).

Σε αντίθεση με τις αποφάσεις επί των ανωτέρω ανακοπών, οι αποφάσεις επί ανακοπών κατά του πίνακα διανομής (παρ. 1 του άρ. 161 ΠτΚ) υπόκεινται σε όλα τα ένδικα μέσα, πλην της ανακοπής ερημοδικίας.

9. Τροποποίηση των διατάξεων περί συνδίκου της πτώχευσης και εναρμόνιση με το θεσμό του διαχειριστή αφερεγγυότητας:

Με τον ν. 4446/2016 αντικαταστάθηκαν το **άρ. 63 ΠτΚ** (περί διορισμού συνδίκου, το περιεχόμενο του οποίου αντιστοιχεί στα προϊσχύοντα άρ. 63 και 64 ΠτΚ), το **άρ. 64 ΠτΚ** (περί

αντικατάστασης συνδίκου, το περιεχόμενο του οποίου αντιστοιχεί στο προϊσχύον άρ. 79 ΠτΚ, το οποίο καταργήθηκε), το **άρ. 80 ΠτΚ** (περί ευθύνης συνδίκου) και η παρ. 3 του άρ. 83 ΠτΚ (περί αντιμισθίας συνδίκου) με σκοπό κυρίως την εναρμόνιση αυτών με το θεσμό του διαχειριστή αφερεγγυότητας.

Οι ανωτέρω νέες διατάξεις εφαρμόζονται επί των διαδικασιών πτώχευσης που αρχίζουν, δηλαδή η σχετική αίτηση πτώχευσης κατατίθεται, μετά την κατάρτιση και την ενεργοποίηση του Μητρώου Διαχειριστών Αφερεγγυότητας, κατ' εφαρμογή της παρ. 22 της υποπαρ. Γ3 της παρ. Γ' του άρ. 2 του ν. 4336/2015, όπως αντικαταστάθηκε με το άρ. 51 του ν. 4423/2016.

Σημειώνεται ότι μετά τον ν. 4446/2016 εκδόθηκαν, κατ' εξουσιοδότηση της ανωτέρω διάταξης του ν. 4336/2015, το Π.Δ. 133/2016 (Α' 242/29-12-2016) περί ρύθμισης του επαγγέλματος του διαχειριστή αφερεγγυότητας, η Υ.Α. 28761/2017 (Β' 1779/23-5-2017) του Υ.Δ.Δ.Α.Δ. περί κανονισμού λειτουργίας της Επιτροπής Διαχείρισης Αφερεγγυότητας, η οποία έχει καταρτίσει και τηρεί το ανωτέρω μητρώο, η Υ.Α. 28763/2017 (Β' 1780/23-5-2017) του Υ.Δ.Δ.Α.Δ. («Θέσπιση Κώδικα Δεοντολογίας Διαχειριστών Αφερεγγυότητας») και η Υ.Α. 42053/2017 (Β' 1996/9-6-2017) του Υ.Δ.Δ.Α.Δ. σχετικά με την επιμόρφωση των διαχειριστών αφερεγγυότητας.

10. Εναρμόνιση του ΠτΚ με τον ΚΠολΔ, όπως ισχύει μετά τον ν. 4335/2015

- i. **άρ. 55 ΠτΚ** : προσθήκη λόγων για τους οποίους επιτρέπεται η άσκηση αναίρεσης κατά αποφάσεων του πτωχευτικού δικαστηρίου, αν δεν ορίζεται διαφορετικά στον ΠτΚ (εναρμόνιση με παρ. 4 του άρ. 562 ΚΠολΔ σχετικά με τους λόγους αναίρεσης που εξετάζονται αυτεπαγγέλτως)
- ii. **άρ. 136 ΠτΚ**: πρόσληψη από το σύνδικο, κατόπιν αδείας του εισηγητή, πιστοποιημένου εκτιμητή που περιλαμβάνεται στο Μητρώο Πιστοποιημένων Εκτιμητών του Υπουργείου Οικονομικών, το οποίο είναι δημοσιευμένο στην ιστοσελίδα του ίδιου Υπουργείου, αντί εκτιμητή από το μητρώο πραγματογνωμόνων, όπως προβλεπόταν πριν από τον ν. 4446/2016, για την εκτίμηση της αξίας της επιχείρησης του πτωχού, σε περίπτωση που έχει αποφασιστεί η εκποίηση αυτής ως συνόλου / λήψη υπ' όψιν από τον εκτιμητή της εμπορικής αξίας για τον υπολογισμό της αξίας ακινήτων που τυχόν περιλαμβάνονται στην επιχείρηση (εναρμόνιση με την παρ. 2 του άρ. 993 ΚΠολΔ),
- iii. **νέα παρ. 3 του άρ. 138 ΠτΚ και παρ. 5 του άρ. 148 ΠτΚ**: δημοσίευση διακήρυξης περί διενέργειας δημόσιου πλειοδοτικού διαγωνισμού για την εκποίηση της επιχείρησης του πτωχού ως συνόλου ή ορισμένου ακινήτου του πτωχού, αντίστοιχα, στην ιστοσελίδα δημοσιεύσεων πλειστηριασμών του Δ.Δ.Δ. του Ε.Φ.Κ.Α.-Τ.Α.Ν. (εναρμόνιση με την παρ. 4 του άρ. 995 ΠτΚ),
- iv. **νέα παρ. 2 του άρ. 161 ΠτΚ**: πρόβλεψη χρονικών ορίων για τον προσδιορισμό συζήτησης ανακοπής κατά πίνακα κατάταξης και έκδοσης απόφασης επ' αυτής (εναρμόνιση με την παρ. 2 του άρ. 979 ΚΠολΔ).

Για τις αντίστοιχες τροποποιήσεις του ΚΠολΔ με τον ν. 4335/2015, που αφορούν τη διαδικασία αναγκαστικής εκτέλεσης βλ. ΠΟΛ 1041/2017.

11. Ενίσχυση της δυνατότητας εκποίησης της επιχείρησης του πτωχού ως σύνολο και πρόβλεψη δυνατότητας εκποίησης κλάδων αυτής (άρ. 84 ΠτΚ)

Με τον ν. 4446/2016 τροποποιήθηκαν οι διατάξεις του **άρ. 84 ΠτΚ**, σχετικά με τη λήψη αποφάσεων από τη συνέλευση των πιστωτών για τον τρόπο εξακολούθησης των εργασιών της πτώχευσης κατά το στάδιο της ένωσης πιστωτών, με σκοπό τη διευκόλυνση της λήψης απόφασης για εκποίηση της επιχείρησης ως σύνολο κατ' εφαρμογή των άρθρ. 135 – 144 ΠτΚ, αντί της χωριστής εκποίησης των κατ' ιδίαν στοιχείων του ενεργητικού, κατ' άρθρ. 145 επ. ΠτΚ. Συγκεκριμένα, στην **παρ. 1** του εν λόγω άρθρου προβλέπεται πλέον απλή πλειοψηφία επί του συνόλου των απαιτήσεων των πτωχευτικών πιστωτών, αντί της προϊσχύουσας διπλής πλειοψηφίας του συνόλου των πιστωτών και των απαιτήσεων. Επιπροσθέτως, με τη νέα παρ. 5 του ίδιου άρθρου, η οποία προστέθηκε με τον ν. 4446/2016 και ισχύει, όπως προαναφέρθηκε και σε πτωχευτικές διαδικασίες εκκρεμείς κατά την 22α/12/2016, προβλέπεται, σε περίπτωση λήψης απόφασης από τη συνέλευση των πιστωτών για ρευστοποίηση των κατ' ιδίαν στοιχείων της πτωχευτικής περιουσίας χωριστά, η δυνατότητα να ζητηθεί άπαξ από το δικαστήριο άδεια για εκ νέου σύγκληση της συνέλευσης, με αντικείμενο την τροποποίηση της ανωτέρω απόφασης, υπό τις προϋποθέσεις που ορίζονται στην **παρ. 5** (υποβολή σχετικού αιτήματος από το σύνδικο ή πιστωτές που εκπροσωπούν το 20% του συνόλου των απαιτήσεων, συνυποβολή, επί ποινή απαραδέκτου της αίτησης, βεβαίωσης πιστωτικού ιδρύματος ή ΕΠΕΥ, εγκατεστημένων στην Ελλάδα ή σε άλλο κράτος-μέλος, για την ύπαρξη αξιόχρεου επενδυτή ενδιαφερόμενου για την αγορά του ενεργητικού της επιχείρησης).

Εκτός από τη δυνατότητα εκποίησης της επιχείρησης του πτωχού ως συνόλου με απόφαση της συνέλευσης πιστωτών προστέθηκε με τον ν. 4446/2016 και η δυνατότητα να αποφασιστεί η εκποίηση λειτουργικών συνόλων (κλάδων) αυτής. Σχετική πρόβλεψη περιλαμβάνεται στις παρ. 1 και 5 του άρθρ. 84 ΠτΚ, ενώ αντιστοίχως προσαρμόστηκε και το περιεχόμενο της **παρ. 1 του άρθρ. 135 ΠτΚ**.

Σημειώνεται ότι το Δημόσιο δύναται να παρασταθεί στη συνέλευση πιστωτών κατ' άρθρ. 84 ΠτΚ δια του αρμόδιου για την επιδίωξη είσπραξης της οφειλής Προϊσταμένου Δ.Ο.Υ. ή Ελεγκτικού Κέντρου ή του Προϊσταμένου της Επιχειρησιακής Μονάδας Είσπραξης ή του υπαλλήλου της Υπηρεσίας που θα ορίσει ο Προϊστάμενος αυτής (βλ. αρμοδιότητα υπ' αριθ. 95 στο άρθρ. 1 Απόφασης Διοικητή Α.Α.Δ.Ε. Δ.ΟΡΓ.Α 1115805 ΕΞ 2017 - ΦΕΚ Β' 2743/4-8-2017). Ο καθορισμός της θέσης του Δημοσίου στη συνέλευση εμπίπτει στην αρμοδιότητα του ως άνω προϊσταμένου της Υπηρεσίας (βλ. αρμοδιότητα υπ' αριθ. 94 στο άρθρ. 1 της ανωτέρω απόφασης).

Τέλος, στη νέα **παρ. 2 του άρθρ. 19 ΠτΚ** τροποποιείται η διαδικασία λήψης απόφασης από το πτωχευτικό δικαστήριο για εκποίηση της επιχείρησης του πτωχού ως συνόλου πριν από το στάδιο της ένωσης των πιστωτών, εφόσον συντρέχουν εξαιρετικές περιστάσεις, κατά τα ειδικότερα οριζόμενα σε αυτή, και προστίθεται η δυνατότητα να αποφασιστεί η εκποίηση επιμέρους λειτουργικών συνόλων (κλάδων) της επιχείρησης.

12. Άλλες τροποποιήσεις

Ακολούθως, παρατίθενται οι λοιπές τροποποιήσεις των διατάξεων του ΠτΚ με τους ν. 446/2016 και 4491/2017:

- i. **νέα παρ. 4 του άρ. 3 ΠτΚ:** μεταξύ των αντικειμενικών προϋποθέσεων για την κήρυξη της πτώχευσης προστέθηκε η πιθανολόγηση από το δικαστήριο, βάσει των οικονομικών στοιχείων που τίθενται υπ' όψιν του, ότι η περιουσία του οφειλέτη επαρκεί για την κάλυψη των εξόδων της διαδικασίας. Στην **καταργηθείσα παρ. 2 του άρ. 6 ΠτΚ** προβλεπόταν ως λόγος απόρριψης της αίτησης πτώχευσης η απόδειξη ότι η περιουσία του οφειλέτη δεν θα επαρκέσει για την κάλυψη των εξόδων της διαδικασίας. Αντιστοίχως, προσαρμόστηκε η παραπομπή που προβλέπεται στην παρ. 4 του άρ. 171 ΠτΚ, η οποία διορθώθηκε με τον ν. 4491/2017.
- ii. **παρ. 3 του άρ. 4 ΠτΚ** (προσθήκη τρίτου εδαφίου με τον ν. 4491/2017): πρόβλεψη υποχρεωτικής κλήτευσης του οφειλέτη στη δίκη της πτώχευσης, όταν η αίτηση υποβάλλεται από πιστωτή ή τον εισαγγελέα πρωτοδικών επί ποινή απαραδέκτου της συζήτησης
- iii. **παρ. 2 του άρ. 8 ΠτΚ** (ν. 4446/2016 και ν. 4491/2017): αποφάσεις που υπόκεινται σε γενική δημοσιότητα, μέσω καταχώρησης στο Γ.Ε.ΜΗ. και δημοσίευσης – σε περίληψη – στο Δ.Δ.Δ. του Ε.Φ.Κ.Α.-Τ.Α.Ν
- iv. **άρ. 17 ΠτΚ** (προσθήκη τρίτου εδαφίου στην παρ. 1 και κατάργηση παρ. 2): πρόβλεψη ως χρονικής αφετηρίας για την κήρυξη της πτώχευσης και την επέλευση της πτωχευτικής απαλλοτρίωσης, ως συνέπειας αυτής, της έναρξης της ημέρας εντός της οποίας δημοσιεύτηκε η πτωχευτική απόφαση (κατ' αντιστοιχία με την προϊσχύουσα παρ. 1 του άρ. 2 του α.ν. 635/1937)
- v. **παρ. 1 του άρ. 18 ΠτΚ** : πρόβλεψη της δυνατότητας ανάθεσης, με απόφαση του πτωχευτικού δικαστηρίου, της διοίκησης της πτωχευτικής περιουσίας στον οφειλέτη (πάντοτε με τη σύμπραξη του συνδίκου), ανεξαρτήτως αν η πτώχευση κηρύχθηκε κατόπιν αιτήσεως του οφειλέτη, όπως απαιτούσε η προϊσχύουσα διάταξη, ή πιστωτών του, διευκρίνιση ότι η σύμπραξη του συνδίκου μπορεί να συνίσταται σε γενικές άδειες διενέργειας πράξεων ή κατηγοριών πράξεων και ότι η τυχόν ανάθεση της διοίκησης στον οφειλέτη παύει αυτοδικαίως όταν η διαδικασία εισέρχεται στο στάδιο της ένωσης των πιστωτών.
- vi. **άρ. 61 ΠτΚ** : πρόβλεψη δυνατότητας ανάθεσης από τον εισηγητή συγκεκριμένων ανακριτικών πράξεων σε ειδικούς ανακριτικούς υπαλλήλους του Σ.Δ.Ο.Ε. ή σε άλλα ελεγκτικά όργανα της Διοίκησης, με σκοπό τη διαπίστωση της πραγματικής οικονομικής κατάστασης και της περιουσίας αυτού
- vii. **άρ. 98 ΠτΚ** : τροποποίηση των διατάξεων περί αστικής ευθύνης διοικητών κεφαλαιουχικών εταιριών (Α.Ε., Ε.Π.Ε. και Ι.Κ.Ε.) για την αποκατάσταση της ζημίας που προκλήθηκε στους εταιρικούς πιστωτές λόγω υπαίτιας μη έγκαιρης υποβολής αίτησης πτώχευσης ή πρόκλησης της παύσης πληρωμών της εταιρείας από δόλο ή βαρεία αμέλεια, στην τελευταία περίπτωση ανεξαρτήτως της κήρυξης ή μη της εταιρείας σε πτώχευση.

Επιπροσθέτως, αντικαταστάθηκαν οι διατάξεις της παρ. 1 του άρ. 19 ΠτΚ, παρ. 1 του άρ. 21 ΠτΚ (περ. δ), άρ. 62 ΠτΚ και άρ. 67 ΠτΚ.

13. Γενική επισήμανση σχετικά με τον υπολογισμό του χρόνου αυτοδίκαιης περάτωσης της πτώχευσης

Στο σημείο αυτό, πρέπει να γίνει μία γενική επισήμανση αναφορικά με το χρονικό σημείο της «έναρξης της ένωσης των πιστωτών», που τίθεται ως αφετηρία για τον υπολογισμό του μέγιστου χρόνου πτώχευσης τόσο στην κοινή (παρ. 3 του άρ. 166 ΠτΚ) όσο και στην απλοποιημένη (παρ. 3 του άρ. 163γ ΠτΚ) πτωχευτική διαδικασία (βλ. ανωτέρω στο κεφάλαιο II 3).

Η «ένωση των πιστωτών» αποτελεί το τελικό στάδιο της πτώχευσης, κατά το οποίο ο σύνδικος εκποιεί την περιουσία του οφειλέτη με σκοπό την ικανοποίηση των πιστωτών (χωρίς να αποκλείεται η εκποίηση περιουσιακών στοιχείων του οφειλέτη και πριν από το στάδιο της ένωσης, κατ' εφαρμογή π.χ. των άρ. 67, 77 ΠτΚ, της παρ. 2 του άρ. 19 ΠτΚ κ.λπ.) και επέρχεται αυτοδικαίως, δηλαδή χωρίς να απαιτείται σχετική δικαστική απόφαση. **Σύμφωνα με την παρ. 1 του άρ. 132 ΠτΚ, το στάδιο της ένωσης επέρχεται μετά την ολοκλήρωση της διαδικασίας «εξέλεγχξης των πιστώσεων» (δηλαδή της επαλήθευσης των απαιτήσεων των πτωχευτικών πιστωτών) κατ' άρ. 93-95 του ΠτΚ² και εφόσον δεν επιτεύχθηκε η αποδοχή ή η επικύρωση σχεδίου αναδιοργάνωσης της επιχείρησης του οφειλέτη ή αυτό ακυρώθηκε δικαστικά (βλ. περ. γ της παρ. 1 του άρ. 128 ΠτΚ). Σημειώνεται εδώ ότι, σύμφωνα με το άρ. 84 ΠτΚ, εντός 10 ημερών μετά το πέρας της διαδικασίας επαλήθευσης συγκαλείται υποχρεωτικά, με διάταξη του εισηγητή, περίληψη της οποίας δημοσιεύεται στο Δελτίο Δικαστικών Δημοσιεύσεων του Ενιαίου Φορέα Κοινωνικής Ασφάλισης – Ταμείο Ασφάλισης Νομικών (εφεξής Δ.Δ.Δ. του Ε.Φ.Κ.Α.-Τ.Α.Ν.), συνέλευση των πιστωτών που αποφασίζει σχετικά με τον τρόπο εξακολούθησης των εργασιών της πτώχευσης.**

Σε κάθε περίπτωση, για την ασφαλή παρακολούθηση της περάτωσης των πτωχεύσεων οφειλετών του Δημοσίου που διέπονται από τον ΠτΚ, κρίνεται σκόπιμο, όπως οι Υπηρεσίες της Φορολογικής Διοίκησης, κατά τακτά χρονικά διαστήματα, εντοπίζουν τις πτωχεύσεις που κηρύχθηκαν βάσει αιτήσεων που υποβλήθηκαν από 16/9/2007 και μετά (βλ. ΠΟΛ 1050/2010, Κεφ. Ι), έχουν συμπληρώσει 10 έτη από την κήρυξή τους και εμφανίζονται ακόμη εκκρεμείς (δηλαδή δεν έχουν περατωθεί στο μεταξύ για άλλο λόγο κατ' άρ. 164 ΠτΚ, σύμφωνα με τα στοιχεία που έχουν περιέλθει στη Φορολογική Διοίκηση) και ζητούν από τα αρμόδια Πρωτοδικεία βεβαιώσεις για την περάτωση ή μη αυτών και, σε αρνητική περίπτωση, το στάδιο στο οποίο βρίσκονται.

Αντίστοιχη έρευνα πρέπει να γίνεται και για τις απλοποιημένες διαδικασίες πτώχευσης, που κηρύσσονται από 19/5/2017 και εφεξής κατά τα νέα άρ. 162 επ. ΠτΚ, όταν θα έχουν συμπληρώσει 4 έτη από την κήρυξή τους, εφόσον εμφανίζονται εκκρεμείς.

---

² Η διαδικασία εκδίκασης αντιρρήσεων κατ' άρ. 95 ΠτΚ δεν εμποδίζει την είσοδο στο στάδιο της ένωσης των πιστωτών, όπως προκύπτει από το άρ. 94 ΠτΚ περί προσωρινής παραδοχής αμφισβητούμενων απαιτήσεων για την παράσταση στις συνέλευσεις και την παρακράτηση ανάλογου ποσού κατά τη διανομή του ενεργητικού της πτωχευτικής περιουσίας βλ. σχετικά Περάκη Ε., Πτωχευτικό Δίκαιο, 3η έκδοση 2017, σελ. 468-469.

III. Κατάργηση της διαδικασίας ειδικής εκκαθάρισης σε λειτουργία (106ια ΠτΚ)

Τέλος, με την παρ. 14 του άρ. 6 του ν. 4446/2016 καταργήθηκε το άρθρο 106ια ΠτΚ, που ρυθμίζει τη διαδικασία της ειδικής εκκαθάρισης σε λειτουργία. Οι διατάξεις του καταργηθέντος άρθρου εξακολουθούν να ισχύουν για τις εκκρεμείς διαδικασίες (βλ. περ. δ της παρ. 2 του άρ. 13 ν. 4446/2016).

Συν: Απόσπασμα του ΦΕΚ Α'74/19-5-2017: διατάξεις των άρ. 62 και 164 (έναρξη ισχύος) του ν. 4472/2017: 4 σελίδες

Ο Διοικητής της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΙΤΣΙΛΗΣ

ΠΙΝΑΚΑΣ ΔΙΑΝΟΜΗΣ

A. ΑΠΟΔΕΚΤΕΣ ΠΡΟΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑ

1. Αποδέκτες Πίνακα Γ'
2. Διεύθυνση Υποστήριξης Ηλεκτρονικών Υπηρεσιών (με την παράκληση να αναρτηθεί στην ιστοσελίδα της ΑΑΔΕ, ύστερα από επικοινωνία και συνεννόηση με το Αυτοτελές Τμήμα Συντονισμού Μεταρρυθμιστικών Δράσεων και Επικοινωνίας)
3. Αυτοτελές Τμήμα Συντονισμού Μεταρρυθμιστικών Δράσεων και Επικοινωνίας
4. Ηλεκτρονική Βιβλιοθήκη ΑΑΔΕ

B. ΑΠΟΔΕΚΤΕΣ ΠΡΟΣ ΚΟΙΝΟΠΟΙΗΣΗ

1. Διεύθυνση Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης
2. Διεύθυνση Ελέγχων
3. Διεύθυνση Εφαρμογής Άμεσης Φορολογίας
4. Διεύθυνση Εφαρμογής Έμμεσης Φορολογίας
5. Διεύθυνση Εφαρμογής Φορολογίας Κεφαλαίου και Περιουσιολογίου
6. Διεύθυνση Φορολογικής Συμμόρφωσης
7. Διεύθυνση Οργάνωσης
8. Διεύθυνση Εσωτερικού Ελέγχου
9. Διεύθυνση Εσωτερικών Υποθέσεων
10. Γενική Διεύθυνση Τελωνείων και Ειδικών Φόρων Κατανάλωσης
11. Δ/ση Τελωνειακών Διαδικασιών
12. Δ/ση Ηλεκτρονικού Τελωνείου
13. Αποδέκτες Πίνακα Δ'
14. Περιοδικό «Φορολογική Επιθεώρηση»
15. Κεντρική Υπηρεσία του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους
16. Ειδικό Νομικό Γραφείο Δημοσίων Εσόδων
17. Φορολογική και Τελωνειακή Ακαδημία
18. Δικηγορικοί Σύλλογοι
19. Γραφείο Υφυπουργού Οικονομικών

Γ. ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ ΔΙΑΝΟΜΗ

1. Γραφείο Διοικητή Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων
2. Γραφείο Προϊσταμένου Γενικής Διεύθυνσης Φορολογικής Διοίκησης
3. Διεύθυνση Νομικής Υποστήριξης
4. Διεύθυνση Εισπράξεων – Τμήματα Α,Β,Γ,Δ,Ε, Γραμματεία